

OPĆINA FOJNICA

OMLADINSKA POLITIKA OPĆINE FOJNICA

sa Planom aktivnosti za period
2009. - 2011. godina

Fojnica, juli 2008. godine

**OMLADINSKA POLITIKA
OPĆINE FOJNICA**

sa Planom aktivnosti za period
2009. – 2011. godina

UREDNIK:

Nevres Jemendžić

TEHNIČKA PRIPREMA:

Omer Drinić

ŠTAMPA:

„Štamparija FOJNICA“ d.o.o. Fojnica

ZA ŠTAMPARIJU:

Šehzija Buljina

TIRAŽ:

300 komada

S A D R Ź A J

Uvod	5
Plan istraživanja	9
Rezultati istraživanja po upitnicima GTZ	13
Izvještaj o istraživanju	33
Omladinska politika sa Planom aktivnosti	46
Odluka OV Fojnica	72

OMLADINSKA POLITIKA

UVOD

Fojnica je mjesto na kraju puteva, utonulo u vječni žubor svojih voda, utisnuto u strme obonke Vranice, koje prastara ljudska žudnja za bogatstvom i zdravljem, prije dva milenija, načiniše gradom. U Fojnicu se nikada ne svraća usput, već uvijek dolazi s razlogom, iz potrebe ili znatiželje ...

Fojnica leži 50-tak km zapadno od Sarajeva, u rijetko lijepoj dolini, na 590 m iznad mora, na rijeci bogatoj ribom i zlatom. Područje općine se prostire na 308 km² i nalazi se u centralnoj Bosni. Prirodni resursi Fojnice su voda, drvo te prirodne ljepote. Posebnu nisku u fojničkom prirodnom đerdanu čini Prokoško jezero, spomenik prirode, na 1635 metara nadmorske visine i udaljeno samo 22 km od samog grada.

Općina Fojnica se nalazi u Srednjobosanskom kantonu/Kantonu Središnja Bosna, a graniči sa 7 općina: Novi Travnik, Vitez, Busovača, Kiseljak, Kreševo, Konjic i Gornji Vakuf/Uskoplje. Naziv Fojnica vjerovatno potiče od ilirske riječi HVOJA, što znači šuma. Općina Fojnica je administrativno podijeljena na 9 (devet) mjesnih zajednica.

DEMOGRAFSKA SLIKA I SOCIO-EKONOMSKE KARAKTERISTIKE STANOVNIŠTVA

Na području općine Fojnica, u 54 naseljena mjesta, živi oko 13.300 stanovnika, dok je po popisu iz 1991. godine na području općine živjelo 16.200 stanovnika. Od ukupnog broja stanovnika oko 60 % su Bošnjaci, a oko 40 % Hrvati. U gradu Fojnica (označen kao Zona 1) živi oko 4.500 stanovnika, što je oko 1/3 ukupnog broja stanovnika općine. Najveće povratničko naselje je sam grad Fojnica, gdje se vratio najveći broj izbjeglog hrvatskog stanovništva, dok se izbjeglo bošnjačko stanovništvo vratilo u sela Lužine, Božići i Otigošće.

Socio-ekonomska situacija na području općine Fojnica je veoma teška i složena. Prije rata Fojnica je slovila kao srednje razvijena općina, sa jakom drvnoprerađivačkom, tekstilnom i metaloprerađivačkom industrijom, gdje je bilo zaposleno blizu 2.000 radnika. Nažalost, tokom rata potpuno su devastirana gotovo sva industrijska postrojenja, a nakon rata nijedno preduzeće nije pokrenulo proizvodnju i sada predstavljaju samo ruševine i pustoš. Veliki broj radnika je ostao bez posla, mnogima od njih nisu godinama uplaćivani doprinosi za zdravstveno i penzijsko osiguranje, tako da mnogi bukvalno preživljavaju radeći najteže i "najprljavije" poslove, a veliki broj njih zarađuje baveći se poljoprivredom ili nelegalnom trgovinom.

U godinama poslije rata Fojnica svoju perspektivu gradi na razvoju turizma, sa težištem na zdravstveni turizam. Glavni ekonomski pokretač je Centar za medicinsku rehabilitaciju "Fojnica", sa oko 400 uposlenih, te nekoliko privatnih firmi. Prema podacima Porezne uprave i Biroa za zapošljavanje, trenutno na području općine Fojnica radi oko 2.100 radnika. Uz to, u sklopu sive ekonomije, "rada na crno", uposleno je još oko 200 – 300 radnika. Zbog teške ekonomske situacije u cijeloj zemlji, primanja uposlenih su veoma mala, tako da se prosječna primanja jedne porodice kreću oko 400 KM mjesečno. Na evidenciji Biroa za zapošljavanje nalazi se oko 1.700 nezaposlenih, a pretpostavka je da ih ima još 200 – 300 neprijavljenih na Biro. O teškom socijalnom stanju stanovništva Fojnice govori i podatak da preko Centra za socijalnu pomoć stalnu mjesečnu naknadu, po raznim vidovima, prima oko 60 korisnika, dok u isto vrijeme povremenu pomoć dobija oko 30 korisnika.

SOCIO-EKONOMSKE KARAKTERISTIKE MLADIH

Od ukupnog stanovništva općine, broj stanovnika starosne dobi od 18 – 30 godina je oko 2.800, pri čemu na mušku populaciju otpada oko 46 %, a na žensku oko 54 % mladih. U godinama poslije rata prisutan je povećan trend migracije, tj. odlaska mladih i perspektivnih kadrova u veće gradove i druge zemlje radi obezbjeđenja vlastite egzistencije.

Veoma tešku ekonomsku situaciju mladih Fojnice oslikava podatak da od ukupnog broja uposlenih na području općine na mlade otpada samo 20 – 30 % radnih mjesta. Sa druge strane, u sivoj ekonomiji radi oko 70 – 80 % mladih, što perspektivu ove generacije čini prilično lošom. Prema podacima Biroa za zapošljavanje, od ukupnog broja evidentiranih oko 60 % otpada na mlade.

Posebnu teškoću predstavlja veoma loša kvalifikaciona struktura prijavljenih na evidenciju neuposlenih. Naime, od ukupnog broja evidentiranih, njih 57 % ima srednju stručnu spremu, a 42 % nižu stručnu spremu.

Na području općine Fojnica rade dvije osmogodišnje škole, jedna po nastavnom planu Federacije BiH i jedna po hrvatskom nastavnom planu. Srednju mješovitu školu "Zijah Dizdarević" u Fojnici pohađa oko 700 učenika, u slijedećim strukama: gimnazija, medicinska sestra-tehničar, fizioterapeut, frizer i lugar, dok još oko 150 mladih iz Fojnice pohađa srednje škole u Kiseljaku, Busovači, Visokom, Zenici i Sarajevu. Na raznim višim i visokoškolskim ustanovama studira oko 150 mladih iz Fojnice.

Omladinski centar "Stella" je jedina nevladina omladinska organizacija koja djeluje na području općine Fojnica. Od 2004. godine Centar ima svoje prostorije u kojima organizira svoje aktivnosti. Na području općine djeluje nekoliko sportskih klubova i organizacija, kao i par kulturno-umjetničkih društava. U gradu djeluju i dva udruženja iz oblasti ekologije – zaštite okoliša. U zadnje vrijeme veoma aktivno djeluju i podmladci pojedinih političkih partija i stranaka (SDA, HDZ, SDP), kao i određeni oblici organiziranja mladih u okviru vjerskih institucija.

POMOĆ OPĆINE MLADIMA

O d 2000. godine općina Fojnica ima dobro razvijenu saradnju sa gradovima prijateljima: Rheden (Holandija), Burgdorf (Njemačka) i Cheb (Češka Republika). Zahvaljujući donacijama tih gradova i humanitarne organizacije IKV iz Holandije (oko 60.000 KM) te sredstvima iz budžeta općine Fojnica (oko 75.000 KM), u vremenu od 2001.-2004. godine izgrađena je zgrada Omladinskog centra, koja je 2004. godine predana na korištenje Omladinskom centru "Stella". U zgradi je opremljeno prizemlje, u kojem se nalazi prostor za rad mladih i internet club, opremljen u sklopu projekta "Teledom". U sklopu saradnje ova četiri grada, svake godine organiziran je Ljetni omladinski kamp, u trajanju od 7 dana, čiji je domaćin svake godine bio jedan od gradova. Treba napomenuti da je svake godine troškove odlaska mladih iz Fojnice na te kampove snosila općina Fojnica, kao i dio troškova boravka mladih iz prijateljskih gradova u Fojnici. Pored toga, općina je ponekad plaćala troškove korištenja interneta, kao i troškove struje i vode u zgradi OC "Stella". Općina Fojnica je učestvovala i u renoviranju društvenog doma u MZ Bakovići, koji je namijenjen organiziranju i djelovanju mladih, sportskih i kulturnih udruženja u tom kraju.

Sredstvima iz općinskog budžeta redovno se sufinansiraju aktivnosti u oblasti sporta i kulture, kao i rad nevladinih organizacija u oblasti zaštite okoliša. Općina redovno finansira manifestacije: "Fojničko ljeto", Memorijalni nogometni turnir "Kenan Memija", Književno kulturnu manifestaciju "Susreti Zija Dizdarević" i druge manifestacije od značaja za općinu.

Općina Fojnica sufinansira troškove prevoza učenika osnovnih i srednjih škola na području općine. Za učenike slabijeg imovnog stanja, općina obezbjeđuje autobuske karte za učenike srednjih škola koji se školuju van Fojnice, kao i za studente.

U prijedlogu budžeta općine Fojnica za 2006. godinu planirana su sredstva za finansiranje sporta u iznosu od 15.000 KM, za finansiranje kulture u iznosu od 15.000 KM, za rad nevladinih organizacija u iznosu od 3.000 KM, i subvencije za prevoz učenika u iznosu od 36.000 KM. Imajući u vidu realizaciju ovog projekta, predložen je amandman na prijedlog budžeta, u kojem se traži ugradnja nove stavke "Grantovi za mlade" u iznosu od 5.000 KM.

Pored navedenog, općina Fojnica pruža pomoć mladima kroz izgradnju i rekonstrukciju infrastrukturne mreže, finansiranje u oblasti poljoprivrede, finansiranje rada mjesnih zajednica, neformalno obrazovanje i drugo.

LISTA STAKEHOLDERSA

Na području općine Fojnica djeluje veliki broj udruženja, organizacija i institucija koje pružaju potporu radu i djelovanju mladih i koji mogu biti značajni faktori u stvaranju i realiziranju Omladinske politike na području općine Fojnica, a to su:

- oditelji i porodica, vijeća roditelja u osnovnim i srednjoj školi,
- nastavnička vijeća u osnovnim i srednjoj školi,
- parlamenti učenika u osnovnim i srednjoj školi,
- debatni klubovi, sportske i kulturne sekcije u školama,
- Omladinski centar "Stella",
- Ekološko društvo "Fojnica", Udruženje "Triton", Udruženje žena "Femina", Udruženje žena "Sveta Katarina",
- Općinski sportski savez Fojnica,
- Nogometni klub "Fojnica", Kick box klub "Fojnica", Hrvatski taekwondo klub "Fojnica", Šahovski klub "Fojnica", Ski klub "Vran kamen", Udruženje sportskih ribolovaca "Fojnica", Lovačko društvo "Divokoza",
- Klub specijalnih sportova u okviru Zavoda za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica "Drin" Fojnica,
- Klub specijalnih sportova u okviru Zavoda za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica "Bakovići" u Bakovićima,
- Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo "Rodoljub", KPD "Matija Gubec",
- službenik za mlade u općinskim organima uprave,
- zastupnik za mlade,
- Asocijacija mladih SDA, Hrvatska mladež HDZ, Forum mladih SDP,
- Omladinski krug Islamske zajednice, Kulturno društvo Franjevačkog samostana,
- Centar za socijalni rad,
- Biro za zapošljavanje.

Fojnica, februara 2006. godine

PLAN ISTRAŽIVANJA POTREBA MLADIH NA PODRUČJU OPĆINE FOJNICA

CILJ ISTRAŽIVANJA

Ovo istraživanje bi trebalo da ispita potrebe mladih na području općine Fojnica, da utvrdi prioritete za rad na pitanjima mladih i da odredi načine rada na tim prioritetima. Podatke i informacije ćemo dobiti provođenjem ispitivanja među zainteresiranim i uključenim pojedincima, kao i organizacijama u radu sa mladima. Istraživanje obuhvata područje općine Fojnica i biće provedeno kombinacijom nekoliko metoda. Informacije dobijene ovim istraživanjem će se koristiti za kreiranje omladinske politike na nivou općine Fojnica.

LISTA STAKEHOLDERSA

Na području općine Fojnica djeluje veliki broj udruženja, organizacija i institucija koje pružaju potporu radu i djelovanju mladih i koji mogu biti značajni faktori u stvaranju i realiziranju Omladinske politike na području općine Fojnica, a to su:

- roditelji i porodica, vijeća roditelja u osnovnim i srednjoj školi,
- nastavnička vijeća u osnovnim i srednjoj školi,
- parlamenti učenika u osnovnim i srednjoj školi,
- debatni klubovi, sportske i kulturne sekcije u školama,
- Omladinski centar "Stella",
- Ekološko društvo "Fojnica", Udruženje "Triton", Udruženje žena "Femina", Udruženje žena "Sveta Katarina",
- Sportski savez općine Fojnica,
- Nogometni klub "Fojnica", Klub borilačkih vještina "Fojnica", Hrvatski taekwondo klub "Krepo-Kenan", Šahovski klub "Fojnica", Ski klub "Vran kamen", Udruženje sportskih ribolovaca "Fojnica", Lovačko društvo "Divokoza",
- Klub specijalnih sportova u okviru Zavoda za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica "Drin" Fojnica,
- Klub specijalnih sportova u okviru Zavoda za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica "Bakovići" u Bakovićima,
- Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo "Rodoljub", KPD "Matija Gubec",
- službenik za mlade u općinskim organima uprave,

- zastupnik za mlade,
- Asocijacija mladih SDA, Hrvatska mladež HDZ, Forum mladih SDP,
- Omladinski krug Islamske zajednice, Kulturno društvo Franjevačkog samostana,
- Centar za socijalni rad,
- Biro za zapošljavanje.

OBLASTI ISTRAŽIVANJA

Ciljana populacija istraživanja su mladi u dobi od 16 – 30 godina, kojih na području općine Fojnica ima oko 2.800. Istraživanje treba da obuhvati sve sfere života i djelovanja mladih ljudi, kako bi dobivene informacije mogle da lakše identificiraju sve potrebe mladih. Istraživanje treba provesti u slijedećim oblastima:

- ljudska prava,
- obrazovanje (formalno i neformalno),
- odnos mladih i lokalne samouprave,
- kultura,
- sport,
- socijalne prilike,
- zapošljavanje,
- zdravstvena prevencija,
- porodica,
- kriminal među mladima,
- slobodno vrijeme (hobi),
- ekologija,
- informisanje,
- mladi i politika,
- aktivno učešće mladih u zajednici (mobilnost mladih),
- humanitarni rad (amaterizam i volonterizam),
- mladi i religija (uvjerenja i vjerovanja),
- viđenje budućnosti.

METODE ISTRAŽIVANJA

Da bi istraživanje rezultiralo identifikacijom prioritarnih potreba mladih na području općine Fojnica, u njegovoj realizaciji treba koristiti sve raspoložive metode istraživanja, ali i mnoge kombinacije svih poznatih metoda istraživanja. Samo tako ćemo dobiti valjane, validne i realne podatke koji će se moći koristiti za

izradu strategije rješavanja potreba mladih, na kojoj će raditi lokalna samouprava. Metode koje ćemo koristiti u ovom istraživanju su:

- upitnik (anketa),
- intervju,
- fokus grupa,
- dokumentacija,
- sastanak u zajednici,
- okrugli sto,
- neformalni sastanci.

U realizaciji planiranih metoda istraživanja treba koristiti slijedeće alate: pitanja, dokumenti, izjave i diskusije.

Anketiranje će se provesti na uzorku od 100 – 120 ispitanika. Pri tome će se voditi računa da uzorak bude reprezentativan, tj. da obuhvata:

- mlade ljude ženske i muške populacije,
- predstavnike različitih nacionalnosti,
- domicilno stanovništvo, povratnike, izbjeglice i raseljena lica,
- učenike osnovnih i srednjih škola, studente, zaposlene i nezaposlene,
- mlade koji su društveno aktivni (član nekog udruženja ili organizacije) i one koji to nisu.

VREMENSKI I RADNI PLAN ISTRAŽIVANJA

AKTIVNOST	ODGOVORNI SUBJEKTI	VREMENSKI ROK
Izrada i umnožavanje anketnog upitnika	- Njemačko društvo za tehničku saradnju (GTZ), - Službenik za mlade općine Fojnica	maj 2006. godine
Provođenje anketiranja	- Službenik za mlade općine Fojnica - Omladinski centar „Stella“	maj – juni 2006. godine
Obrada anketnih podataka	- Službenik za mlade općine Fojnica uz tehničku pomoć GTZ-a	juni – juli 2006. godine
Organiziranje fokus grupa, intervjuja, sastanaka i okruglog stola	- Službenik za mlade općine Fojnica - Omladinski centar „Stella“	juli, august, septembar 2006. godine
Izrada Izvješćaja o istraživanju	- Službenik za mlade općine Fojnica	septembar – oktobar 2006. godine

ANALIZIRANJE PODATAKA ISTRAŽIVANJA

Svi podaci će se analizirati ručno i kompjuterski. Nakon obrade podataka potrebno je sačiniti Izvještaj o istraživanju potreba mladih na području općine Fojnica, koji treba da sadrži slijedeće dijelove:

- Uvod (teorijski dio, predmet i ciljevi istraživanja)
- Metod (uzorak, instrumenti, obrada podataka, tok ispitivanja)
- Rezultati i diskusija
- Zaključci (preporuke za akciju radi rješavanja utvrđenih problema)

KORIŠTENJE REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Izvještaj će se koristiti kao polazni dokumenat za dalje planiranje i donošenje odluke o prioritetima i strategiji omladinske politike, odnosno za pripremu Plana akcije. Usvajanjem Akcionog plana od strane općinskog načelnika i Općinskog vijeća utvrdila bi se dugoročnija omladinska politika za područje općine Fojnica.

Također, potrebno je Izvještaj i prezentiranje nalaza proslijediti svim subjektima koji su učestvovali u istraživanju (škole, omladinske organizacije, policijska uprava, Centar za socijalni rad i dr.), potencijalnim finansijerima i nevladinim organizacijama radi njihove efikasnije saradnje sa općinom u smislu zadovoljavanja potreba građana.

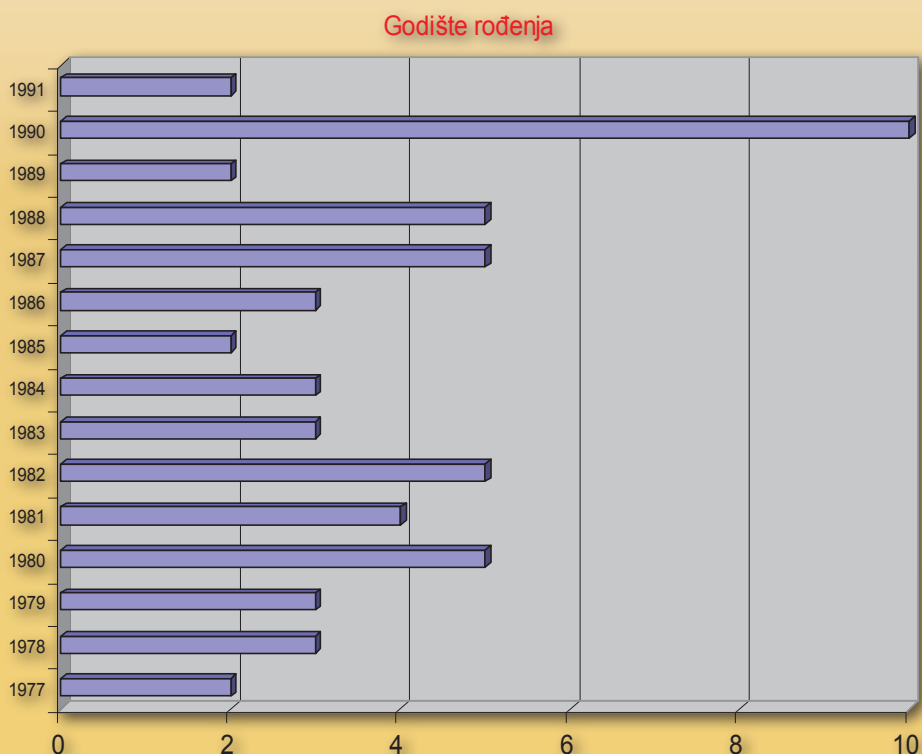
Treba voditi računa o pouzdanosti i vjerodostojnosti istraživanja, zato treba da je uzorak realan prikaz stanovništva ili populacije za koju radimo istraživanje. Veoma često se pitamo šta je dovoljno velik i legitiman uzorak, koja je to recipročnost, svaki treći član grupe, deseti ili stoti. Potom iz kojih oblasti treba da budu predstavnici, i po kom pitanju, obuhvaćeni u istraživanje kao ispitanici. Odgovor na ova pitanja u veliko zavisi od vrste istraživanja i onoga što smo postavili kao cilj istog.

Fojnica, maja 2006. godine

IZVJEŠTAJ ZA OPĆINU FOJNICA

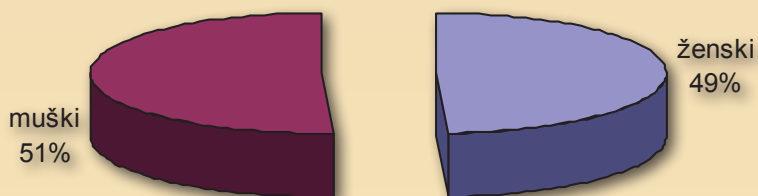
Demografski podaci

Ukupan broj ispitanika: 57

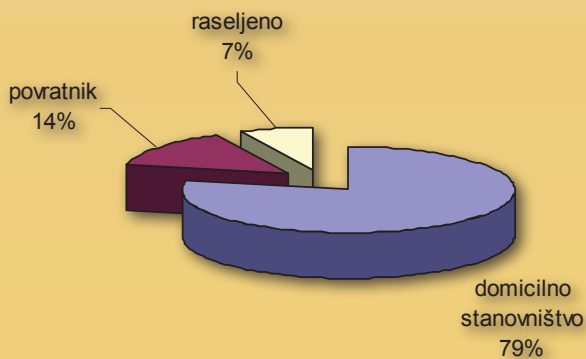
Uzorak ispitanih u Fojnici iznosio je 57 ispitanika, čiji je raspon starosti od 15 do 29 godina. Na grafikonu je prikazana raspodjela broja ispitanika po godinama rođenja. Najveći broj ispitanika (10) je rođen 1990. godine.

Pol

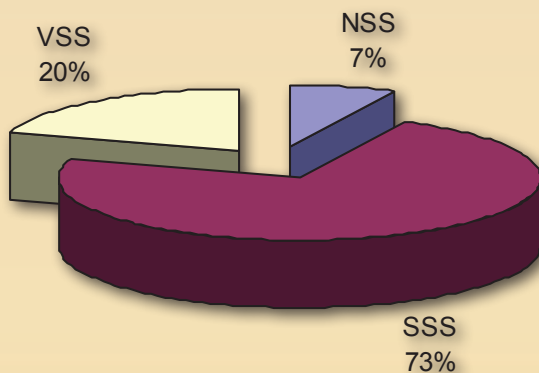
Polna struktura uzorka je dosta ujednačena, tako da ima 51% ispitanika muškog i 49% ženskog pola.

Kategorija stanovništva

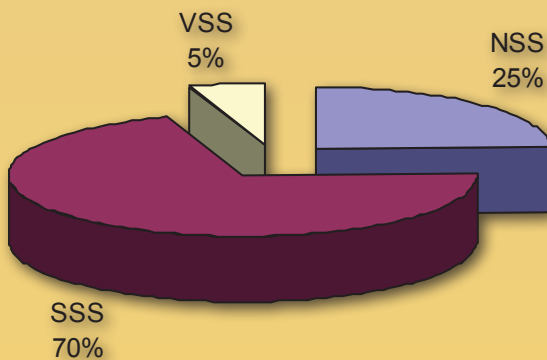
Od ukupnog broja ispitanih, najveći procenat (79%) je svrstalo sebe u kategoriju domicilnog stanovništva, 12% pripada povratnicima i 7% raseljenom stanovništvu.

Štručna sprema oca

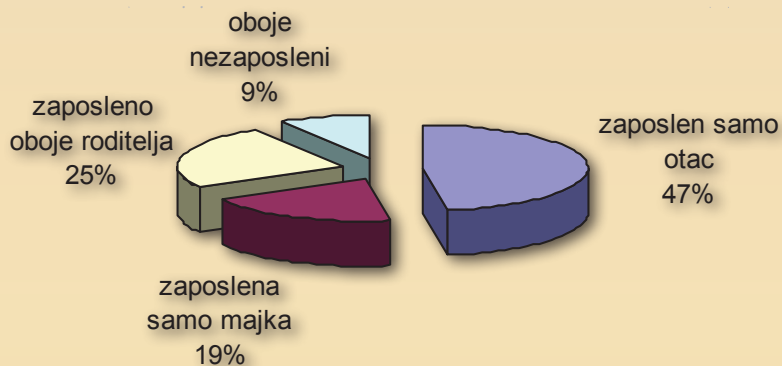
Najveći procenat ispitanika (73%) ima oca koji je srednje štručne spreme. 20% očeva je više ili visoke štručne spreme, a 7% je onih koji imaju nižu štručnu spremu.

Štručna sprema majke

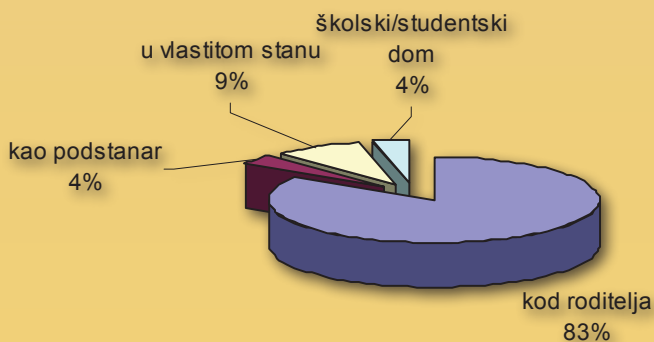
Najveći procenat majki je srednje štručne spreme (70%). 25% majki ima završenu osnovnu školu, a svega 5% ih ima završenu višu ili visoku školu.

Zaposlenje roditelja

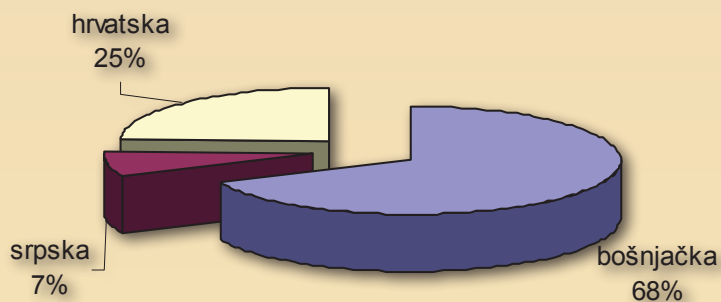
Najveći procenat ispitanika (47%) ima zaposlenog samo oca. Kod 25% ispitanika je zaposleno oboje roditelja, 19% ispitanika ima zaposlenu samo majku. Svega 9% ispitanika ima nezaposleno oboje roditelja..

Stanovanje

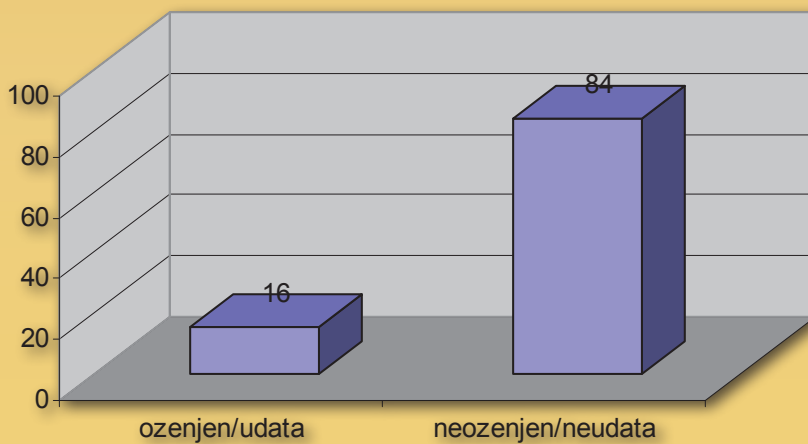
Najveći procenat ispitanika (83%) stanuje sa roditeljima, 9% živi u vlastitom stanu, 4% žive kao podstanari, 4% u školskom ili studentskom domu.

Nacionalnost

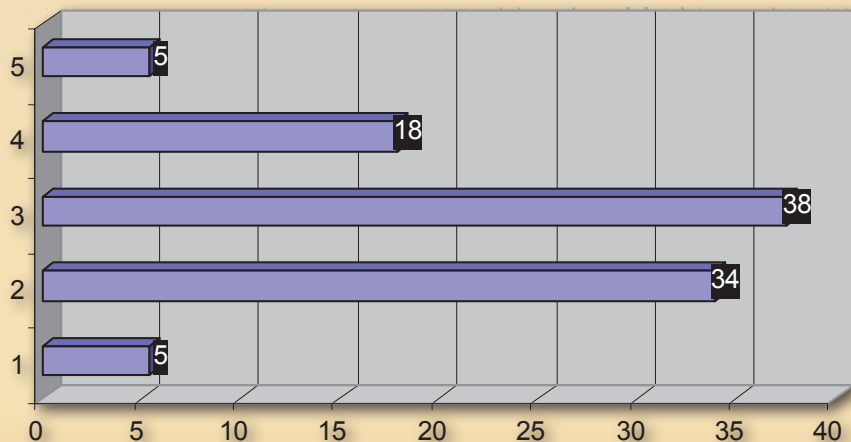
Od ukupnog broja od 57 ispitanika 68% bošnjačke nacionalnosti, 25% hrvatske, a 7% ispitanika je srpske nacionalnosti.

Bračno stanje

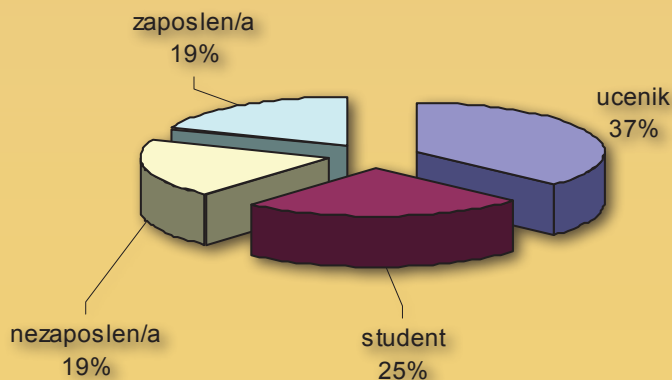
Najveći procenat ispitanika iz Fojnice (84%) su nevjenčani (neoženjen – neudata), 16% ih je vjenčano.

Koliko djece u porodici?

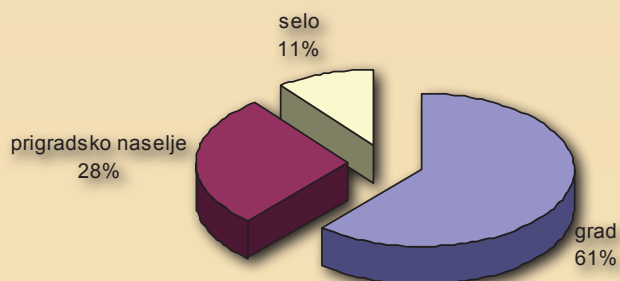
Najveći procenat ispitanika živi u porodici u kojoj ima troje djece (38%), zatim u porodici sa dvoje djece (34%), 18% u porodicama sa četvero djece, a manji procenat živi u porodicama sa jednim djetetom (5%) i u mnogočlanim porodicama.

Status

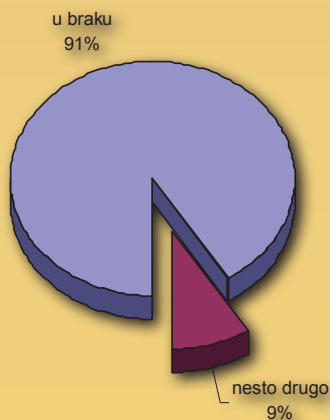
37% ispitanika su učenici, 25% studenti, 19% su nezaposleni, 19% su zaposleni.

Mjesto

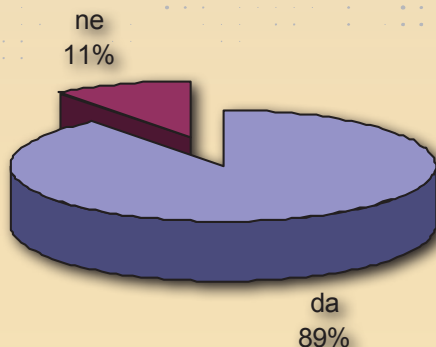
Za svoje mjesto boravka najveći procenat ispitanih izjavljuje da je to grad (61%), njih 28% stanuje u prigradskom naselju, a 11% u seoskom naselju.

Bračno stanje roditelja

91% ispitanika ima roditelje koji su u braku, a 9% ispitanih je navelo nešto drugo (jedan od roditelja nije živ i slično).

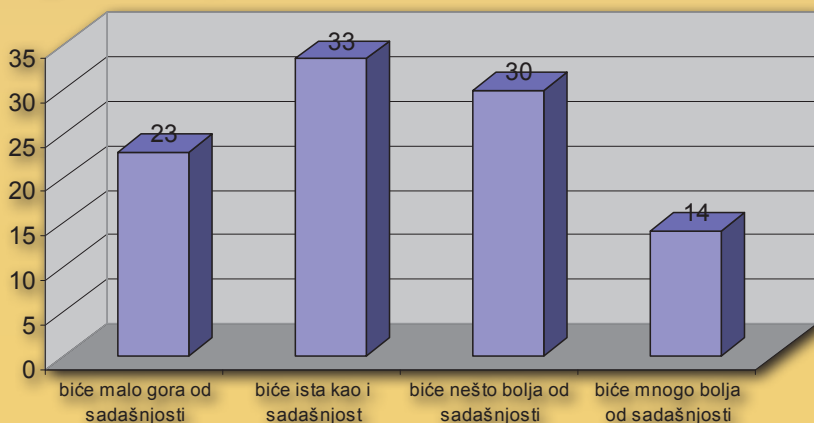
Oba roditelja su živa?

Kod 89% ispitanih živa su oba roditelja, dok kod njih 11% nije živ jedan ili oba roditelja.

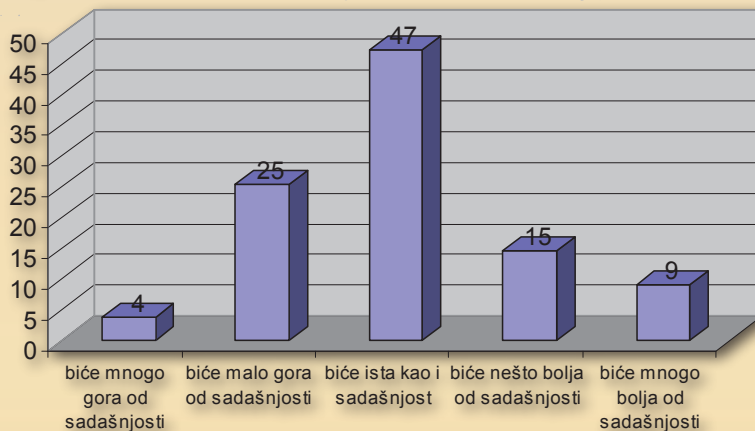
SOCIO PSIHOLOŠKI PODACI

Kako gledaš na svoju budućnost?

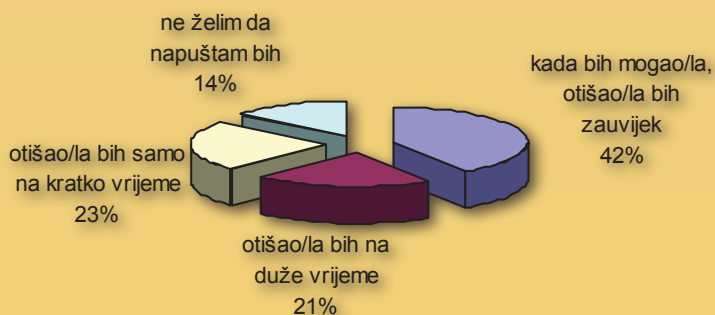
Na skali procjene sopstvene budućnosti, vidimo da su mladi umjereno optimistični. Najveći procenat njih (33%) izjavljuje da će njihova budućnost biti ista kao sadašnjost. 30% ispitanika misli da će njihova budućnost biti nešto bolja od sadašnjosti, 23% ispitanika misli da će njihova budućnost biti malo gora nego sadašnjost. 14% da će biti mnogo bolja od sadašnjosti.

Kako gledaš budućnost društva?

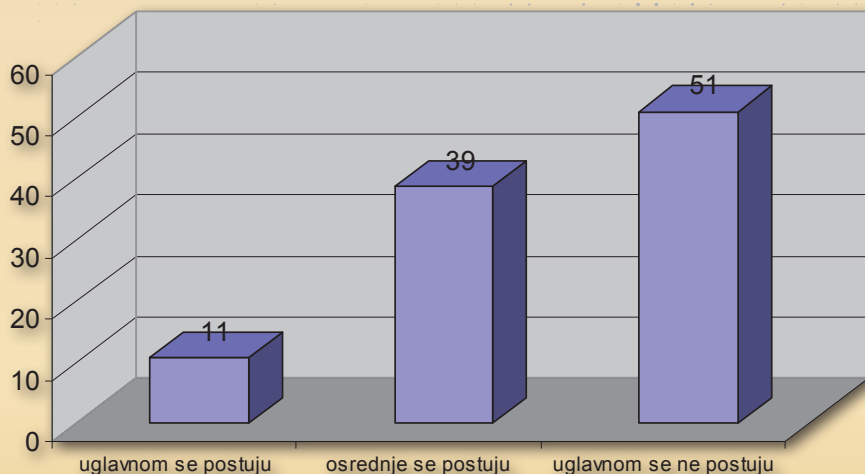
Slično je viđenje budućnosti društva u cjelini. Najveći procenat (47%) misli da će budućnost društva biti ista kao i sadašnjost, 25% ispitanika misli da će budućnost biti malo gora nego sadašnjost, 15% da će biti nešto bolja od sadašnjosti. 4% ispitanih ima pesimističko viđenje da će budućnost društva biti mnogo gora od sadašnjosti, a 9% da će biti mnogo bolja od sadašnjosti.

Kakav je tvoj stav prema napuštanju BiH?

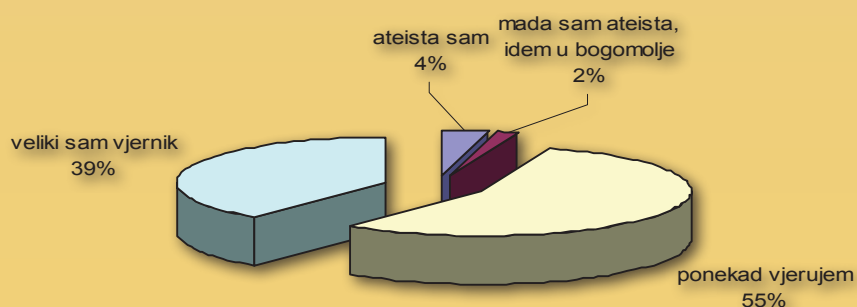
Na pitanje da li bi napustili Bosnu i Hercegovinu najveći procenat ispitanika (42%) izjavljuje da bi otišli zauvijek, 21% bi otišli na duže vrijeme, 23% bi otišlo na kratko vrijeme, a 14% ispitanih izjavljuje da ne bi uopšte napuštali državu.

Koliko se u BiH danas poštuju ljudska prava?

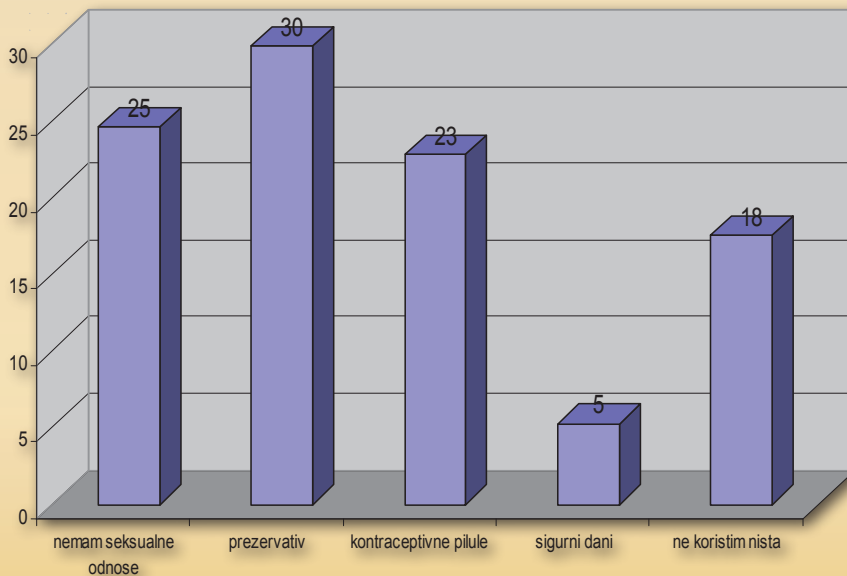
Opažanje poštovanja ljudskih prava u BiH nam pokazuje da ispitanici uglavnom smatraju da se ljudska prava ne poštuju. Najveći procenat (51%) ispitanih misli da se prava uglavnom ne poštuju, 39% misli da se osrednje poštuju, a 11% da se uglavnom poštuju.

Religioznost

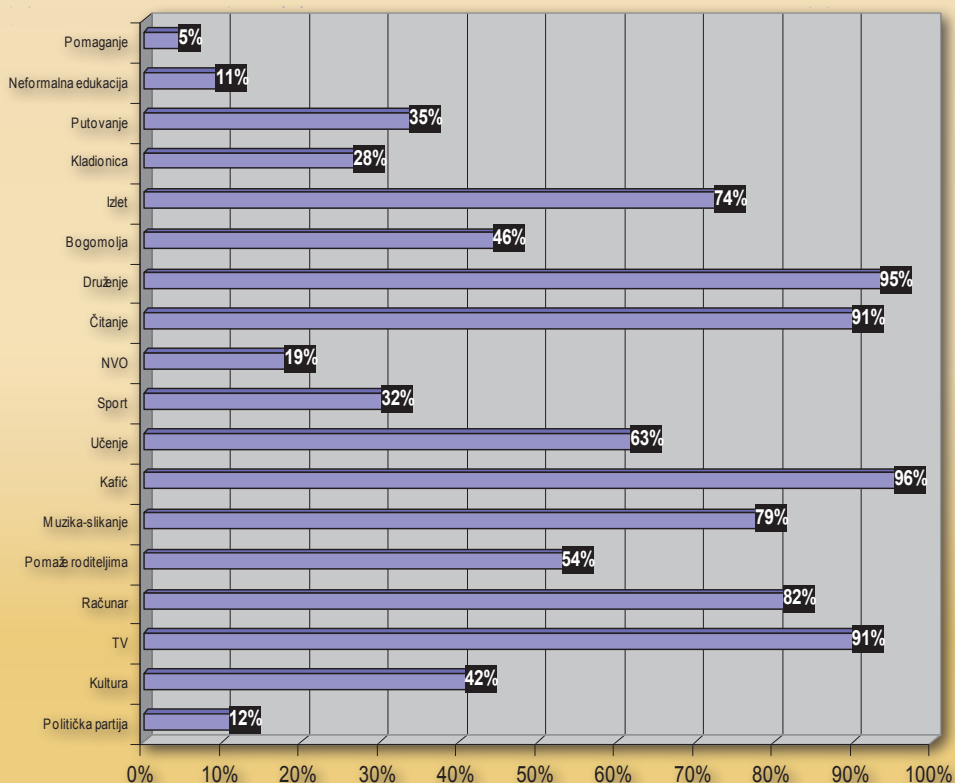
Na pitanje u kojoj mjeri su religiozni, 55% ispitanika kaže da ponekad vjeruje, 39% ispitanika izjavljuje da su veliki vjernici, 2% posjećuju bogomolje iako su ateisti, a 4% su ateisti.

Kontracepcija

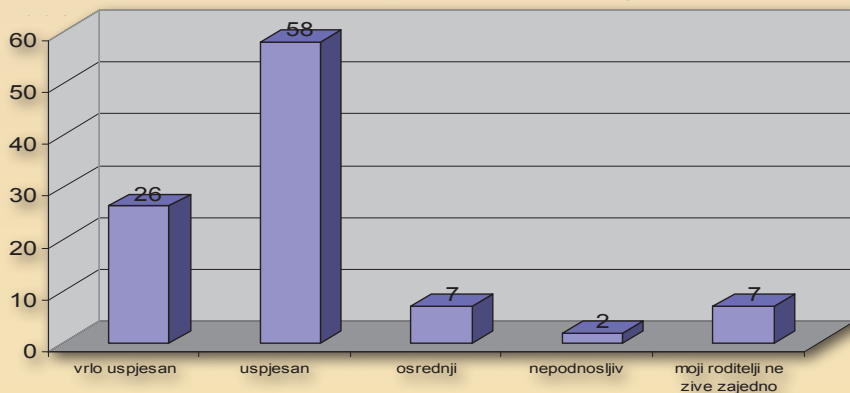
Na pitanje kojim kontraceptivnim metodama se služe, najveći procenat ispitanih izjavljuje (30%) kako koristi prezervative, dok 18% uopšte ne koristi kontracepciju. 23% koristi kontraceptivne pilule, 5% ispitanika računa neplodne dane, dok 25% ispitanika izjavljuje da ne praktikuje seksualne odnose.

Gdje provodi slobodno vrijeme? %

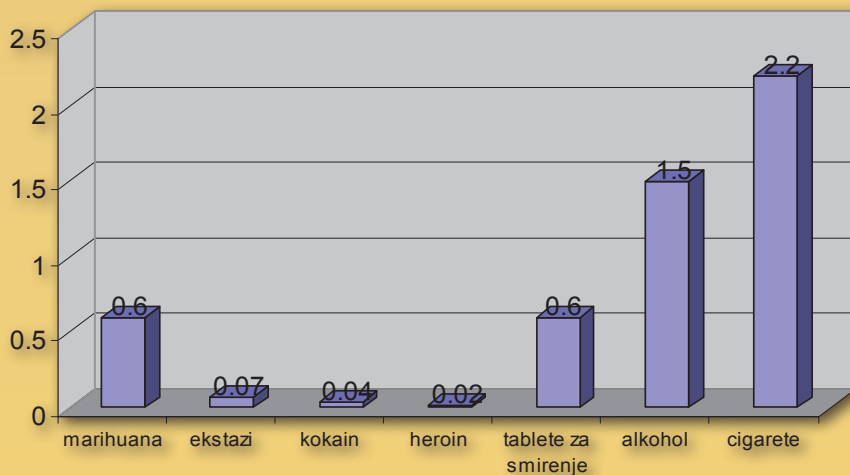
Na pitanje koje su to aktivnosti u kojima provode slobodno vrijeme najviše ispitanika navodi da je to sjedenje u kafićima (96%), druženje sa prijateljima (95%), gledanje televizije (91%) i čitanje (91%). Nešto manje njih navodi vrijeme provedeno uz računar (82%) i muziciranje i slikanje (79%). Mali procenti ispitanika navode da vrijeme provode u pomaganju drugima (5%), neformalnoj edukaciji (11%) i u političkim organizacijama (12%).

Ako tvoji roditelji žive zajedno, kako procjenjuješ njihov zajednički život

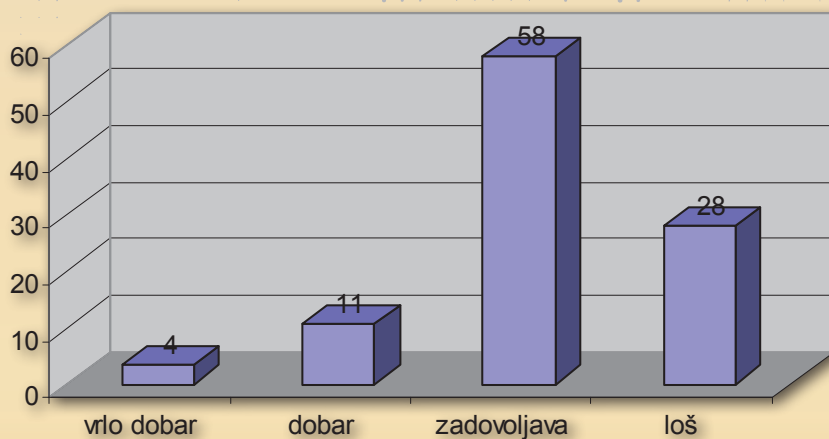
Na pitanje da procijene kvalitet bračnog života svojih roditelja, 56% ispitanika misli da je to uspješan život, 26% da je vrlo uspješan, 7% da je osrednji, 2% da je nepodnošljiv. Kod 7% ispitanih roditelji ne žive zajedno.

Stepen korištenja opojnih supstanci (0-4)

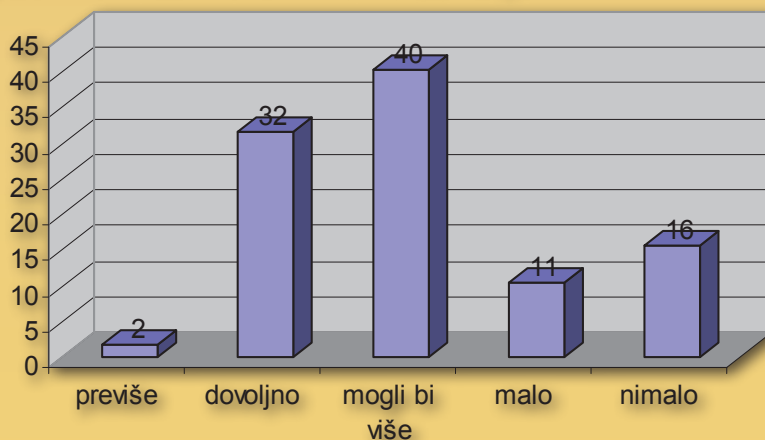
Stepen korištenja opojnih supstanci iskazan je na skali od 0 do 4, gdje 0 označava apsolutno nepostojanje kontakta sa navedenom supstancom, dok 4 označava redovno korištenje navedene supstance. Od navedenih sredstava, najčešće se probavaju ili koriste cigarete i alkohol. Nešto je manja rasprostranjenost korištenja tableta za umirenje i marihuane, dok mali procenat ispitanih navodi da su imali neko iskustvo sa težim oblicima droga, kao što su ekstazi, kokain i heroin.

Obrazovni sistem BiH

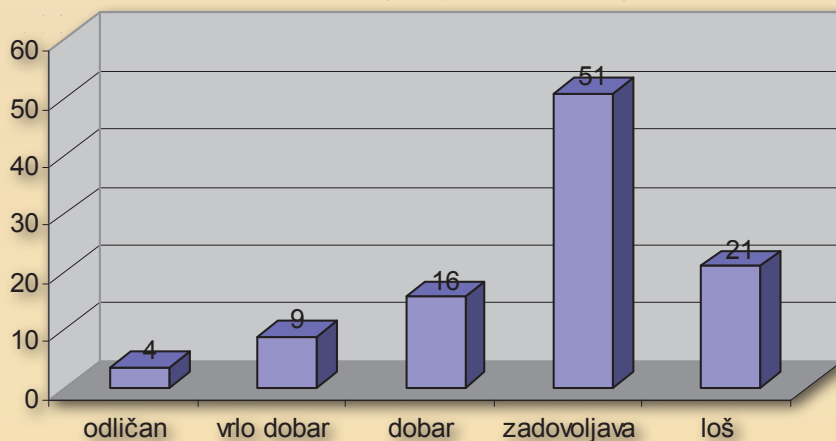
Upitani da procijene kakav je obrazovni sistem u BiH, najveći broj ispitanika (58%) smatra da zadovoljava, 26% da je loš, 11% da je dobar, 4% da je vrlo dobar.

Uključenost mladih u reformu obrazovanja

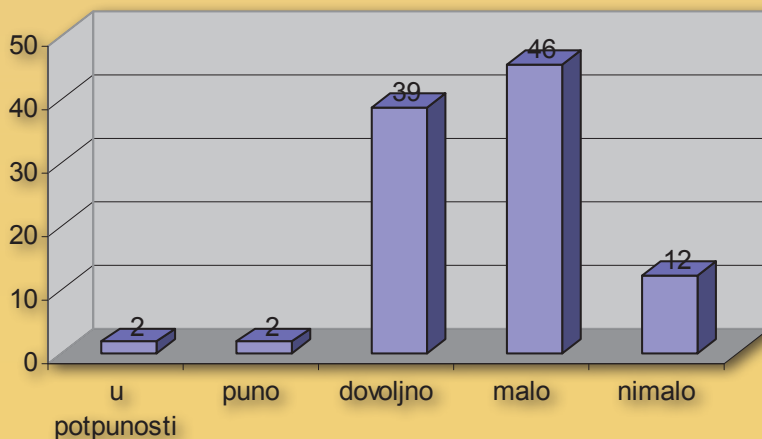
Na pitanje da ocijene uključenost mladih u reforme obrazovnog sistema, 40% njih smatra da bi mladi mogli biti i više uključeni, 32% da su dovoljno uključeni, 11% da su malo uključeni, 16% da nisu ni malo uključeni, a svega 2% ispitanika smatra da su mladi previše uključeni u reformu obrazovanja.

Kako bi ocijenili odnos nastavnik/profesor - učenik/student

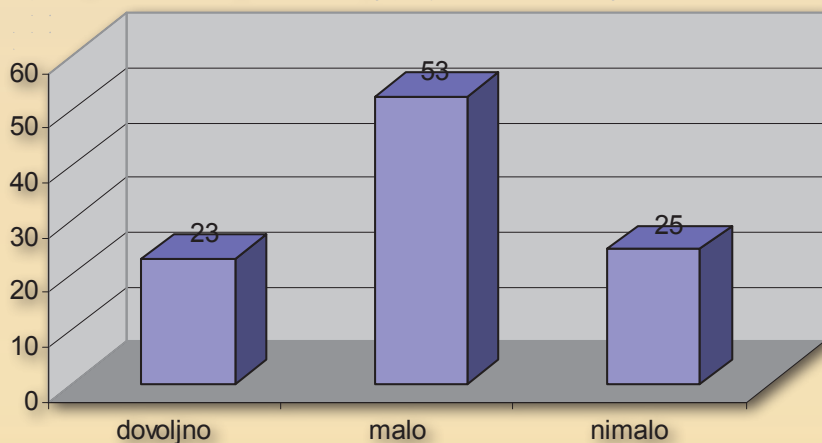
Na pitanje kako procjenjuju odnos između predavača i pohađača u nastavi kod nas, najveći broj ispitanih (51%) smatra da taj odnos zadovoljava, 21% da je loš, 16% smatra da je dobar, 9% da je vrlo dobar, a 4% ispitanika misli da je taj odnos odličan.

Obrazovni sistem prati potrebe mladih

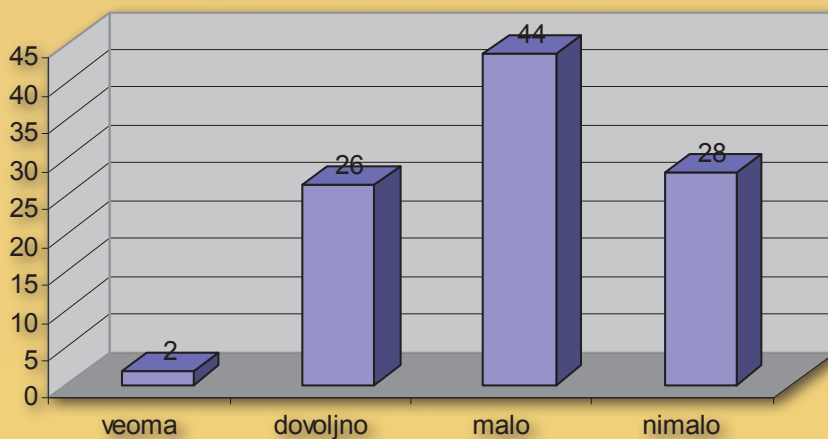
46% ispitanika smatra da obrazovni sistem u BiH malo prati potrebe mladih, 39% da prati dovoljno, a 12% da ni malo ne prati potrebe mladih. Po 2% ispitanih misli da sistem puno i u potpunosti prati potrebe mladih.

Mladi i njihove inicijative su podržane od strane vlasti

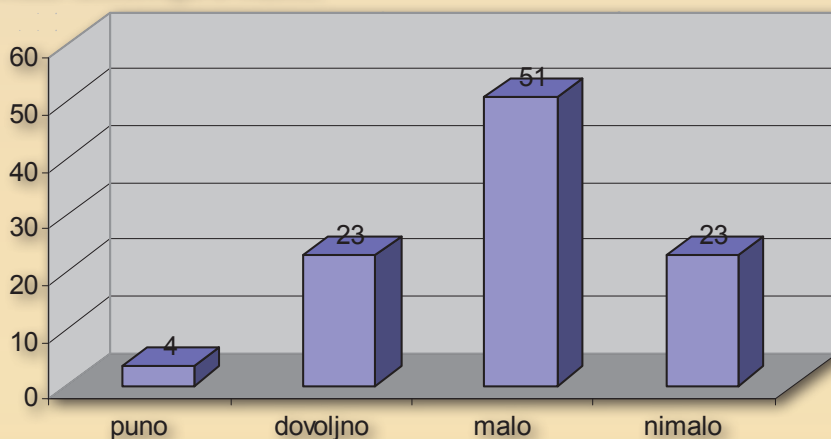
53% ispitanika smatra da su mladi i njihove inicijative malo podržani od strane vlasti BiH, 23% ispitanik misli da sistem dovoljno podržava mlade, a 25% da nisu podržani ni malo.

Mladi imaju mogućnost da učestvuju u vlasti

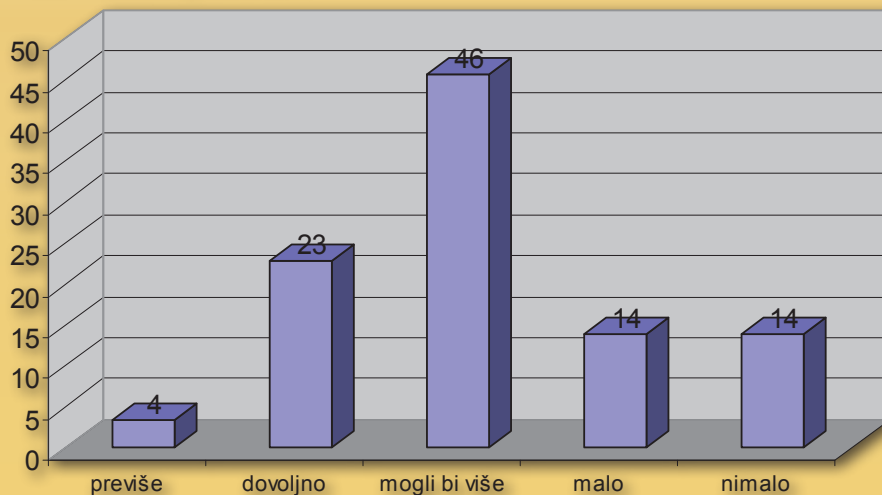
44% ispitanika smatra da mladi imaju malo mogućnosti da učestvuju u vlasti BiH, 28% ispitanika smatra da mladi nemaju ni malo mogućnosti da učestvuju u vlasti, 26% da imaju dovoljno mogućnosti, a 2% da imaju veoma mnogo mogućnosti.

Mladi učestvuju u vlasti...

51% ispitanika smatra da mladi malo učestvuju u vlasti BiH, 23% da ne učestvuju ni malo, 23% da učestvuju dovoljno, a 4% da učestvuju puno.

Mladi se bave politikom

31% ispitanika misli da bi mladi mogli više da se bave politikom u BiH, 23% da se mladi dovoljno bave politikom, po 14% ispitanika smatra da se mladi malo ili ni malo ne bave politikom. Oko 4% ispitanika misli da se mladi previše bave politikom.

Vrijednosti:

porodica
ljubav
prijateljstvo
vjera
nacija
rad
znanje
red
novac
moć
udoban život
iskrenost
poštenje
mir
ambicioznost

lična preduzimljivost
snalažljivost
solidarnost
skromnost
zabava i razonoda
ravnopravnost
nenasilje
upornost
slobode i prava pojedinca
tolerancija
politička angažovanost
požrtvovanost
hrabrost
duhovnost
samopotvrđivanje

Mladi iz Fojnice od ličnih i socijalnih vrijednosti najviše cijene porodicu, ljubav, vjeru, prijateljstvo, vjeru i naciju. Najmanje se vrijednuju samopotvrđivanje, duhovnost, hrabrost, požrtvovanost i politička angažovanost.

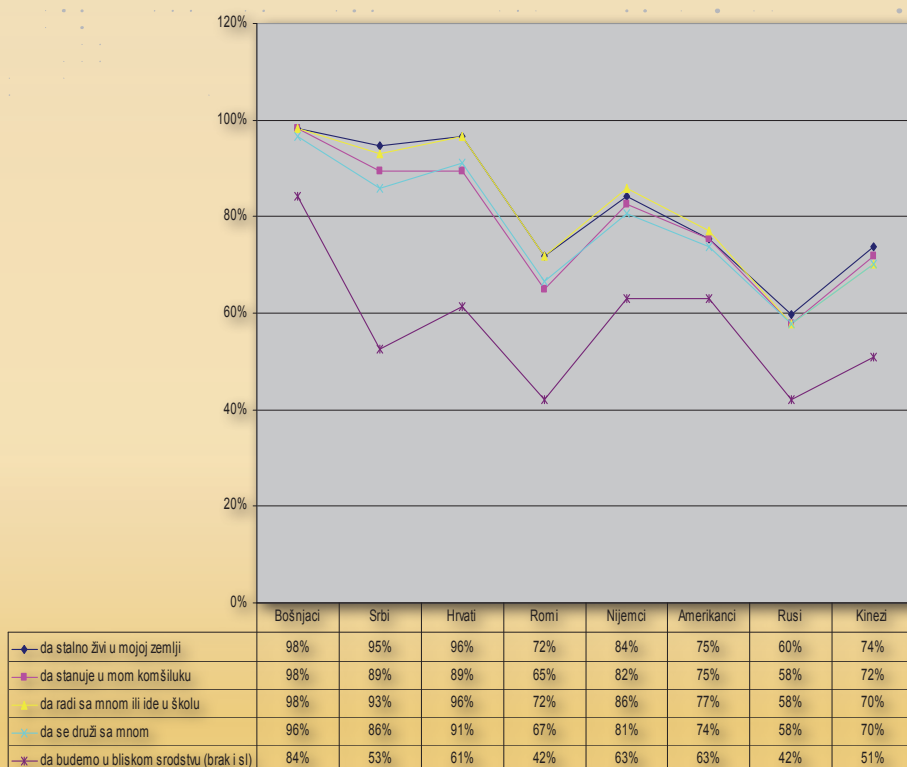
Problemi:

nezaposlenost mladih
loš obrazovni sistem
neispunjeno slobodno vrijeme
pesimizam mladih
kriza morala
korupcija u društvu
nezastupljenost mladih u vlasti
poroci

siromaštvo
stambena ovisnost od roditelja
zanemarenost od vlasti
nasilje u porodici
nepoštivanje prava i sloboda
neinformisanost
kriminal među mladima
spolno prenosive bolesti

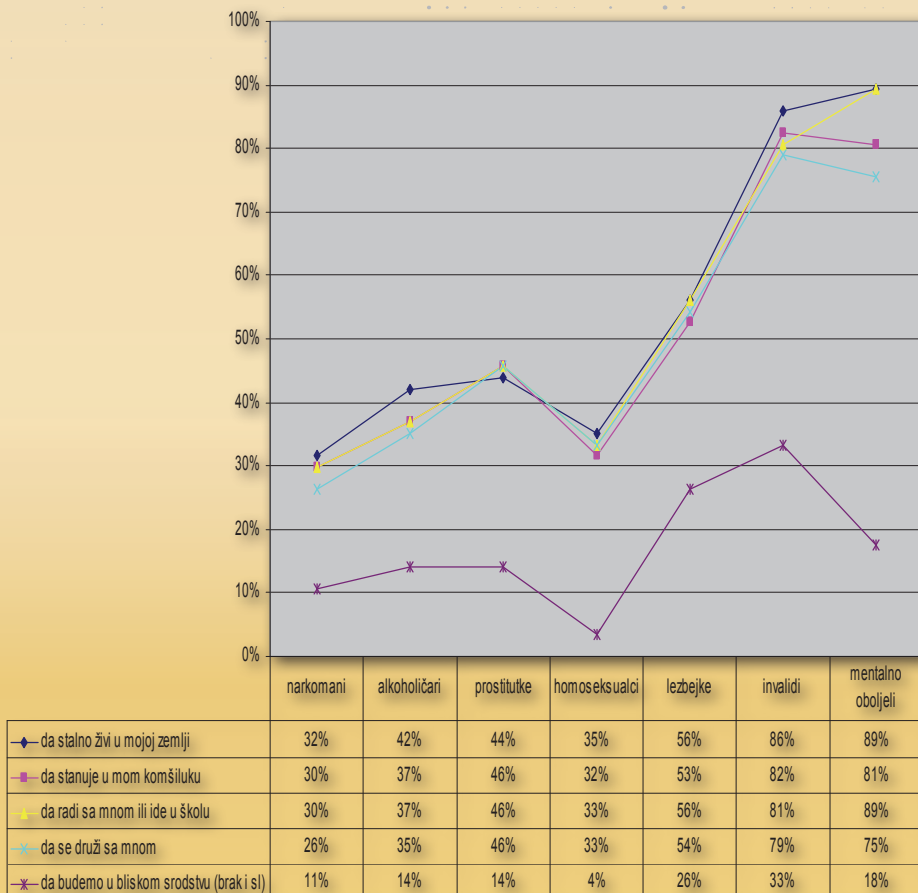
Od problema koji se navode, na prvom mjestu je nezaposlenost mladih, zatim loš obrazovni sistem, neispunjeno slobodno vrijeme, pesimizam mladih i kriza morala. Najmanje se kao problemi vide spolno prenosive bolesti, kriminal među mladima, neinformisanost, nepoštivanje prava i sloboda, nasilje u porodici i zanemarenost od strane vlasti.

Grafikon prihvatanja odnosa sa pripadnicima različitih etničkih grupa:

U tabeli i grafikonu vidimo procenete prihvatanja odnosa sa pripadnicima određenih etničkih grupa. Očekivano, ispitanici najviše prihvataju ponuđene odnose sa Bošnjacima i Hrvatima, gdje su skoro svi odnosi visoko prihvaćeni - između 61% i 98% ispitanih prihvata sve odnose. Sljedeći po prihvatanju su Srbi, a zatim Nijemci i Amerikanci. Slijede i Romi i Kinezi, a najmanje prihvaćeni narod su Rusi. Kao što se vidi, najmanje se prihvata odnos bliskog srodstva i braka, što je i očekivano, jer pored činjenice da su to najbliži socijalni odnosi, ispitanici ovog uzrasta nisu ni socijalno ni psihološki spremni na brak.

Grafikon prihvatanja odnosa sa pripadnicima različitih socijalno – marginaliziranih grupa:

Od marginalnih društvenih grupa, ispitanici najviše prihvataju odnose sa osobama sa onesposobljenjem (invalidima), a slijede mentalno oboljeli. Manje se prihvataju odnosi sa lezbejkama, prostitutkama i alkoholičarima, a najmanje se prihvataju odnosi sa narkomanima i homoseksualcima. Kao i u slučaju odnosa sa pripadnicima etničkih grupa, i u ovom slučaju se najviše prihvataju odnosi suživotu u istoj državi, a najmanje odnos bliskog srodstva i braka.

IZVJEŠTAJ

O ISTRAŽIVANJU PROBLEMA I POTREBA MLADIH FOJNICE

1. UVOD

1.1. TEORIJSKI UVOD

Fojnica je mjesto na kraju puteva, utonulo u vječni žubor svojih voda, utisnuto u strme obronke Vranice, koje prastara ljudska žudnja za bogatstvom i zdravljem, prije dva milenija, načiniše gradom. U Fojnicu se nikada ne svraća usput, već uvijek dolazi s razlogom, iz potrebe ili znatiželje ...

Fojnica leži 50-tak km zapadno od Sarajeva, u rijetko lijepoj dolini, na 590 m iznad mora, na rijeci bogatoj ribom i zlatom. Područje općine se prostire na 308 km² i nalazi se u centralnoj Bosni. Prirodni resursi Fojnice su voda, drvo te prirodne ljepote. Posebnu nisku u fojničkom prirodnom đerdanu čini Prokoško jezero, spomenik prirode, na 1635 metara nadmorske visine i udaljeno samo 22 km od grada.

Općina Fojnica se nalazi u Srednjobosanskom kantonu/Kantonu Središnja Bosna, a graniči sa 7 općina: Novi Travnik, Vitez, Busovača, Kiseljak, Kreševo, Konjic i Gornji Vakuf/Uskoplje. Fojnica se prvi puta pominje u pisanim dokumentima 18. marta 1365. godine, a naziv Fojnica vjerovatno potiče od ilirske riječi HVOJA, što znači šuma. Općina Fojnica je administrativno podijeljena na 9 mjesnih zajednica.

1.1.1. DEMOGRAFSKA SLIKA I SOCIO-EKONOMSKE KARAKTERISTIKE STANOVNIŠTVA

Na području općine Fojnica, u 54 naseljena mjesta, živi oko 13.300 stanovnika, dok je po popisu iz 1991. godine na području općine živjelo 16.200 stanovnika. Od ukupnog broja stanovnika oko 60 % su Bošnjaci, a oko 40 % Hrvati. U gradu Fojnica (označen kao Zona 1) živi oko 4.500 stanovnika, što je oko 1/3 ukupnog broja stanovnika općine. Najveće povratničko naselje je sam grad Fojnica, gdje se vratio najveći broj izbjeglog hrvatskog stanovništva, dok se izbjeglo bošnjačko stanovništvo vratilo u sela Lužine, Božići i Otigošće.

Socio-ekonomska situacija na području općine Fojnica je veoma teška i složena. Prije rata Fojnica je slovila kao srednje razvijena općina, sa jakom drvnoprerađivačkom, tekstilnom i metaloprerađivačkom industrijom, gdje je bilo zaposleno blizu 3.000 radnika. Nažalost, tokom rata potpuno su devastirana gotovo sva industrijska postrojenja, a nakon rata nijedno preduzeće nije pokrenulo proizvodnju i sada predstavljaju samo ruševine i pustoš. Veliki broj radnika je ostao bez posla, mnogima od njih nisu godinama uplaćivani doprinosi za zdravstveno i penzijsko osiguranje, tako da mnogi bukvalno preživljavaju radeći najteže i "najprljavije" poslove, a veliki broj njih zarađuje baveći se poljoprivredom ili nelegalnom trgovinom.

U godinama poslije rata Fojnica svoju perspektivu gradi na razvoju turizma, sa težištem na zdravstveni turizam. Glavni ekonomski pokretač je Centar za medicinsku rehabilitaciju "Fojnica", sa oko 400 uposlenih, te nekoliko privatnih firmi. Prema podacima Porezne uprave i Biroa za zapošljavanje, trenutno na području općine Fojnica radi oko 2.100 radnika. Uz to, u sklopu sive ekonomije, „rada na crno“, uposleno je još oko 200 – 300 radnika. Zbog teške ekonomske situacije u cijeloj zemlji, primanja uposlenih su veoma mala, tako da se prosječna primanja jedne porodice kreću oko 400 KM mjesečno. Na evidenciji Biroa za zapošljavanje nalazi se oko 1.700 nezaposlenih, a pretpostavka je da ih ima još 200 – 300 neprijavljenih na Biro. O teškom socijalnom stanju stanovništva Fojnice govori i podatak da preko Centra za socijalnu pomoć stalnu mjesečnu naknadu, po raznim vidovima, prima oko 60 korisnika, dok u isto vrijeme povremenu pomoć dobija oko 30 korisnika.

1.1.2. SOCIO – EKONOMSKE KARAKTERISTIKE MLADIH

Od ukupnog stanovništva općine, broj stanovnika starosne dobi od 16 – 30 godina je oko 2.800, pri čemu na mušku populaciju otpada oko 46 %, a na žensku oko 54 % mladih. U godinama poslije rata prisutan je povećan trend migracije, tj. odlaska mladih i perspektivnih kadrova u veće gradove i druge zemlje radi obezbjeđenja vlastite egzistencije.

Veoma tešku ekonomsku situaciju mladih Fojnice oslikava podatak da od ukupnog broja uposlenih na području općine na mlade otpada samo 20 – 30 % radnih mjesta. Sa druge strane, u sivoj ekonomiji radi oko 70 – 80 % mladih, što perspektivu ove generacije čini prilično lošom. Prema podacima Biroa za zapošljavanje, od ukupnog broja evidentiranih oko 60 % otpada na mlade.

Posebnu teškoću predstavlja veoma loša kvalifikaciona struktura prijavljenih na evidenciju neuposlenih. Naime, od ukupnog broja evidentiranih, njih 57 % ima srednju stručnu spremu, a 42 % nižu stručnu spremu.

Na području općine Fojnica rade dvije osmogodišnje škole, jedna po nastavnom planu Federacije BiH i jedna po hrvatskom nastavnom planu. Srednju mješovitu školu "Zijah Dizdarević" u Fojnici pohađa oko 700 učenika, u slijedećim strukama: gimnazija, medicinska sestra-tehničar, fizioterapeut, frizer i lugar, dok još oko 150 mladih iz Fojnice pohađa srednje škole u Kiseljaku, Busovači, Visokom, Zenici i Sarajevu. Na raznim višim i visokoškolskim ustanovama studira oko 150 mladih iz Fojnice.

Omladinski centar "Stella" je jedina nevladina omladinska organizacija koja djeluje na području općine Fojnica. Od 2004. godine Centar ima svoje prostorije u kojima organizira svoje aktivnosti. Na području općine djeluje nekoliko sportskih klubova i organizacija, kao i par kulturno-umjetničkih društava. U gradu djeluju i dva udruženja iz oblasti ekologije – zaštite okoliša. U zadnje vrijeme veoma aktivno djeluju i podmladci pojedinih političkih partija i stranaka (SDA, HDZ, SDP), kao i određeni oblici organiziranja mladih u okviru vjerskih institucija.

1.2. PREDMET I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

1.2.1. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet ovog istraživanja jesu mišljenja, stavovi i ponašanja mladih u Fojnici, u vezi sa svojom budućnošću, školovanjem, profesionalnim životom i slobodnim vremenom. Potrebe i problemi mladih Fojnice ograničeni su i uslovljeni, prvo, društvenim kontekstom u kome žive, drugo, mogućnostima i razumijevanjem države kao društvene zajednice za mlade i same općine Fojnica. Zbog toga smo naš problem odredili kao ispitivanje potreba i problema mladih Fojnice u kontekstu njihove društvene ograničenosti i uslovljenosti.

1.2.2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je bio da se ispita kako mladi procjenjuju: svoju sadašnjost i budućnost, svoje probleme, religioznost, naučnu bespomoćnost, provođenje slobodnog vremena i posebne potrebe mladih za njihovom društvenom zaštitom. Iz toga su izvedeni konkretni ciljevi:

1. Utvrditi, opisati i interpretirati mišljenja, stavove i ponašanja sa socijalno – demografskim obilježjima mladih.
2. Utvrditi osnovne strukture stavova, mišljenja i ponašanja mladih u vezi sa budućnošću, školovanjem, profesionalnim životom i slobodnim vremenom.

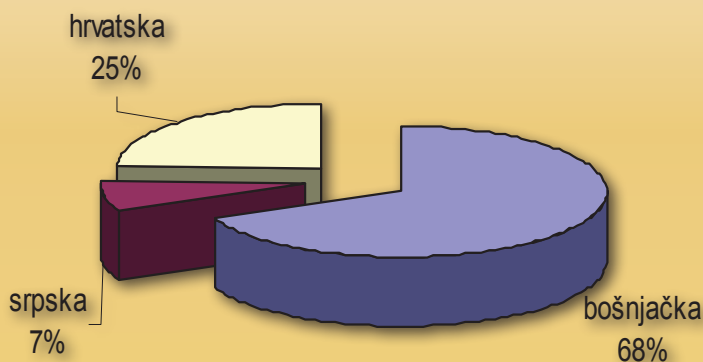
2. M E T O D

2.1. UZORAK

Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 57 ispitanika, čiji je raspon starosti od 16 – 29 godina (najveći broj ispitanika rođen je 1990. godine). Polna struktura ispitanika je dosta ujednačena, 51 % muškog i 49 % ženskog pola. Od ukupnog broja ispitanih, najveći procenat (79 %) je svrstalo sebe u domicilno stanovništvo, 14 % pripada povratnicima i 7 % raseljenom stanovništvu. Najveći broj ispitanika (47 %) ima zaposlenog samo oca, kod 25 % ispitanika je zaposleno oboje roditelja, 19 % ispitanih ima zaposlenu samo majku, a svega 9 % ispitanih ima nezaposleno oboje roditelja. Od ukupnog broja ispitanika njih 68 % je bošnjačke nacionalnosti, 25 % hrvatske, a 7 % ispitanike je srpske nacionalnosti (Tabela 1).

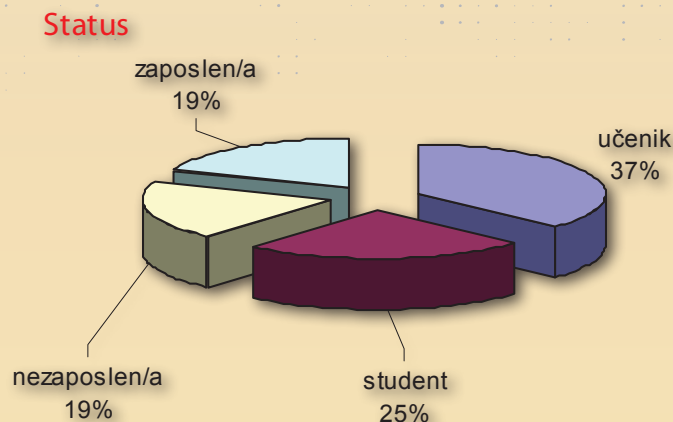
Tabela 1: Nacionalna pripadnost ispitanika

Nacionalnost

Najveći procenat ispitanika (84 %) su neoženjeni/neudati, a 16 % njih su oženjeni/udati. Najveći procenat ispitanika živi u porodici u kojoj ima troje djece (38 %), zatim u porodici sa dvoje djece (34 %), njih 18 % živi u porodicama sa četvero djece, a manji procenat živi u porodicama sa jednim djetetom (5 %) i u mnogočlanim porodicama. Od ukupnog broja, 37 % ispitanika su učenici, 25 % studenti, 19 % nezaposleni i 19 % zaposleni (Tabela 2).

Tabela 2: Status ispitanika

Za svoje mjesto boravka najveći procenat ispitanih (61 %) izjavljuje da je to grad, njih 28 % stanuje u prigradskim naseljima, a 11 % u seoskim naseljima. Kod 89 % ispitanika živa su oba roditelja, dok kod njih 11 % nije živ jedan ili oba roditelja.

2.2. INSTRUMENTI

Istraživanje je sprovedeno po upitniku GTZ-a (Program za podršku izgradnje omladinskih struktura). Upitnik sadrži 33 pitanja iz različitih oblasti života mladih, a sva pitanja su grupisana u dvije osnovne oblasti: demografski podaci i socio – psihološki podaci. Demografski podaci sadrže pitanja o polu, godinama, nacionalnosti, obrazovanju roditelja, kategoriji stanovništva, zaposlenju, mjestu stanovanja i druga pitanja. Socio – psihološki podaci sadrže pitanja o problemima i potrebama mladih, korištenju slobodnog vremena, socijalnoj distanci kod mladih, odnosima u porodici i školi, kao i o političkom angažiranju mladih.

Pored upitnika, istraživanje o problemima i potrebama mladih Fojnice vršeno je i putem internog intervjua – ankete (sa 6 pitanja), te neformalnih razgovora. Istraživanje je izvršeno među predstavnicima vlasti, političkog i javnog života, institucija obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite, policije, udruženja poslodavaca i članova vijeća roditelja u osnovnim i srednjim školama.

Kao završni čin istraživanja organiziran je Okrugli sto na temu: „Viđenje budućnosti mladih Fojnice“, na kojem su, uz mlade, učestvovali predstavnici političkog, privrednog i javnog života grada, iz institucija obrazovanja, socijalne pomoći, policije i vijeća roditelja.

2.3. OBRADA

Obrada upitnika izvršena je u uredima CISP-a, koji su za taj posao angažirali stručne saradnike. Obrada anketa – intervjuja obavljena je vlastitim snagama i sredstvima.

2.4. TOK ISPITIVANJA

Istraživanje je vršeno tokom jula i augusta 2006. godine. Ispitanici su bili sa područja cijele općine Fojnica. Ispitivanje je izvršeno u Srednjoj mješovitoj školi „Zijah Dizdarević“ Fojnica, Omladinskom centru „Stella“ Fojnica, Udruženju „Triton“ Fojnica, općinskim službama za upravu i metodom slučajnog uzorka.

Anketiranje su provodila 2 anketara. Prije ispitivanja ispitanicima je saopšteno da se istraživanje vrši u naučne svrhe i da je anonimno, a zatim im je objašnjen način rada. Ispitanici su bili znatiželjni i doborovljno su pristupili ispitivanju.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

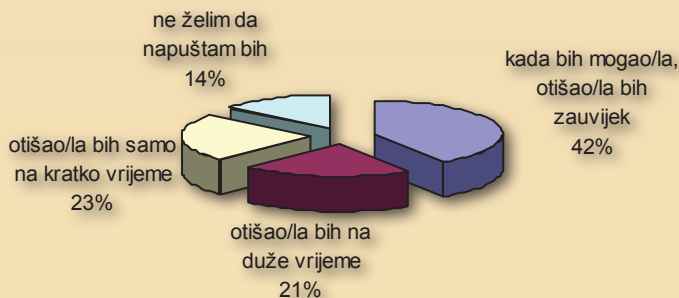
3.1. POGLED NA BUDUĆNOST

Uprocjeni vlastite budućnosti mladi su umjereno optimistični. Najveći procenat njih (33 %) izjavljuje da će njihova budućnost biti ista kao sadašnjost, 30 % ispitanika misli da će njihova budućnost biti nešto bolja od sadašnjosti, 23 % ispitanika misli da će njihova budućnost biti malo gora nego sadašnjost, a samo 14 % misli da će budućnost biti mnogo bolja od sadašnjosti.

Slično je viđenje budućnosti društva u cjelini. Najveći procenat (47 %) misli da će budućnost društva biti ista kao i sadašnjost, 25 % ispitanika misli da će budućnost biti malo gora nego sadašnjost, 15 % da će biti nešto bolja od sadašnjosti, 4 % ispitanika ima pesimističko viđenje da će budućnost društva biti mnogo gora od sadašnjosti, a 9 % da će biti mnogo bolja od sadašnjosti.

Tabela 3: Stav prema napuštanju BiH

Kakav je tvoj stav prema napuštanju BiH?

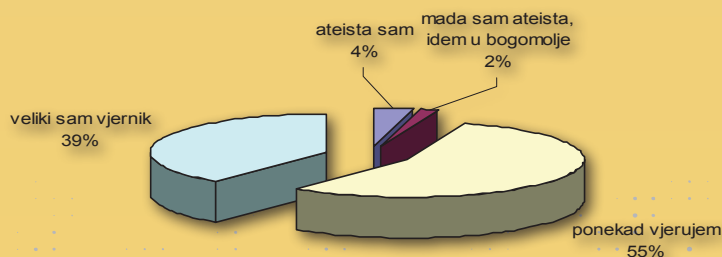
Zanimljiv je stav mladih Fojnice prema napuštanju Bosne i Hercegovine. Najveći procenat ispitanika (42 %) izjavljuje da bi otišli zauvijek, 21 % bi otišli na duže vrijeme, 23 % bi otišlo na kratko vrijeme, a 14 % ispitanika izjavljuje da ne bi uopće napuštali državu.

3.2. OSNOVNI PROBLEMI MLADIH

U ovom dijelu ćemo analizirati podatke o poštovanju ljudskih prava, religioznosti ispitanika, upotrebi kontracepcijskih sredstava i o procjeni zajedničkog života njihovih roditelja. Opažanje poštovanja ljudskih prava u BiH nam pokazuje da ispitanici uglavnom smatraju da se ljudska prava ne poštuju. Najveći procenat (51 %) ispitanih smatra da se prava uglavnom ne poštuju, 38 % misli da se osrednje poštuju, a 11 % da se uglavnom poštuju.

Tabela 4: Religioznost ispitanika

Religioznost

Na pitanje u kojoj su mjeri religiozni, 55 % ispitanika kaže da ponekad vjeruje, 39 % ispitanika izjavljuje da su veliki vjernici, 2 % posjećuje bogomolje iako su ateisti, a 4 % su ateisti. Ovi podaci nam govore da je vjera duboko usađena u mladim ljudima i da vjerske zajednice imaju velikog uticaja na stvaranje svijesti mladih ljudi.

Na pitanje kojim kontraceptivnim metodama se služe, najveći procenat ispitanika (30 %) izjavljuje kako koristi prezervative, dok 18 % uopće ne koristi kontracepciju, 22 % koristi kontraceptivne pilule, 5 % ispitanika računa neplodne dane, dok 25 % ispitanika izjavljuje da ne praktikuje seksualne odnose.

Na pitanje da procijene kvalitet bračnog života svojih roditelja, 56 % ispitanika misli da je to uspješan život, 26 % da je vrlo uspješan, 7 % da je osrednji, 2 % da je nepodnošljiv. Kod 7 % ispitanika roditelji ne žive zajedno.

3.3.MLADI I SLOBODNO VRIJEME

Na pitanje koje su to aktivnosti u kojima provode slobodno vrijeme najviše ispitanika navodi da je to sjedenje u kafićima (96 %), druženje sa prijateljima (95 %), gledanje televizije (91 %) i čitanje (91 %). Nešto manje njih navodi vrijeme provedeno uz računar (82 %) i muziciranje i slikanje (79 %). Mali procenti ispitanika navode da vrijeme provode u pomaganju drugima (5 %), neformalnoj edukaciji (11 %) i u političkim organizacijama (12 %).

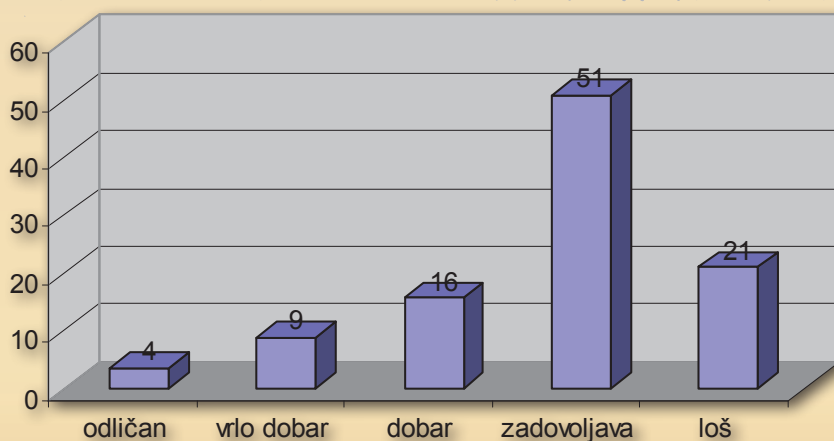
Imajući u vidu naprijed iznesene podatke, možemo biti donekle zadovoljni sa stepenom korištenja opojnih supstanci mladih Fojnice. Od navedenih sredstava, najčešće se probavaju ili koriste cigarete i alkohol. Nešto je manja rasprostranjenost korištenja tableta za umirenje i marihuane, dok mali procenat ispitanika navodi da su imali neko iskustvo sa težim oblicima droga, kao što su ekstazi, kokain i heroin.

3.4.MLADI I OBRAZOVANJE

Upitani da procijene kakav je obrazovni sistem u BiH, najveći broj ispitanika (58 %) smatra da zadovoljava, 27 % da je loš, 11 % da je dobar i 4 % da je vrlo dobar. Na pitanje da ocijene uključenost mladih u reforme obrazovnog sistema, 40 % njih smatra da bi mladi mogli biti i više uključeni, 32 % da su dovoljno uključeni, 11 % da su malo uključeni, 16 % da nisu ni malo uključeni, a svega 2 % ispitanika smatra da su mladi previše uključeni u reformu obrazovanja.

Tabela 5: Odnos profesor – učenik

Kako bi ocijenili odnos nastavnik/profesor - učenik/student

Na pitanje kako procjenjuju odnos između predavača i pohađača nastave kod nas, najveći broj ispitanika (51 %) smatra da taj odnos zadovoljava, 21 % da je loš, 16 % smatra da je dobar, 9 % da je vrlo dobar, a 4 % ispitanika misli da je taj odnos odličan.

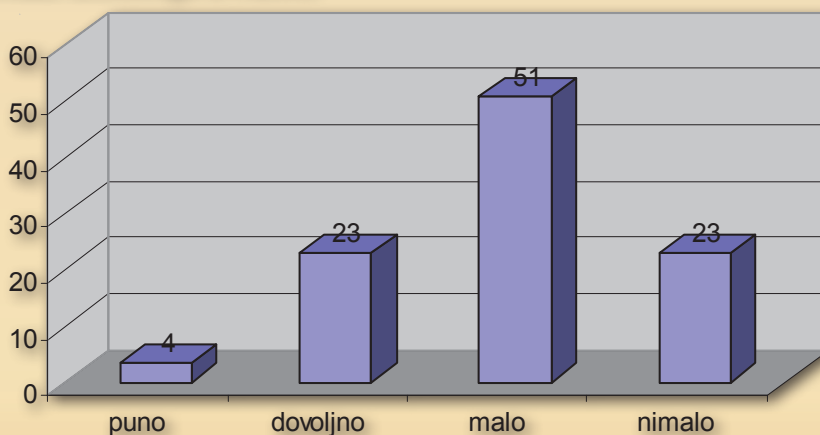
Mladi nisu zadovoljni kako obrazovni sistem prati potrebe mladih. 46 % ispitanika smatra da obrazovni proces malo prati potrebe mladih, 39 % da prati dovoljno, a 12 % da ni malo ne prati potrebe mladih. Po 2 % ispitanika misli da sistem puno i u potpunosti prati potrebe mladih.

3.5. MLADI I VLAST/POLITIKA

Preko polovine ispitanika (53 %) smatra da su mladi i njihove inicijative malo podržani od strane vlasti, 23 % ispitanika smatra da sistem dovoljno podržava mlade, a 24 % da nisu podržani ni malo. O mogućnostima da učestvuju u vlasti 44 % ispitanika smatra da mladi imaju malo mogućnosti da učestvuju u vlasti, 28 % ispitanika smatra da mladi nemaju ni malo mogućnosti da učestvuju u vlasti, 26 % da imaju dovoljno mogućnosti, a 2 % da imaju veoma mnogo mogućnosti.

Tabela 6: Učešće mladih u vlasti

Mladi učestvuju u vlasti...

Na osnovu iznesenih podataka, mladi veoma malo učestvuju u vlasti. 51 % ispitanika smatra da mladi malo učestvuju u vlasti, 22 % da ne učestvuju ni malo, 23 % da učestvuju dovoljno, a samo 4 % da učestvuju puno.

Kada je u pitanju bavljenje politikom i tu je slična situacija. 45 % ispitanika misli da bi mladi mogli više da se bave politikom, 23 % smatra da se mladi dovoljno bave politikom, po 14 % ispitanika smatra da se mladi malo ili ni mamo ne bave politikom, a samo 4 % ispitanika smatra da se mladi previše bave politikom.

3.6. VRIJEDNOSTI I PROBLEMI

Mladi iz Fojnice od ličnih i socijalnih vrijednosti najviše cijene porodicu, ljubav, prijateljstvo, vjeru, naciju, rad i znanje. Najmanje se vrijednuju samopotvrđivanje, duhovnost, hrabrost, požrtvovanost i politička angažiranost.

Od problema koji se navode, na prvom mjestu je nezaposlenost mladih, zatim loš obrazovni sistem, neispunjeno slobodno vrijeme, pesimizam mladih i kriza morala. Najmanje se kao problemi vide spolno prenosive bolesti, kriminal među mladima, neinformiranost, nepoštivanje prava i sloboda, nasilje u porodici i zanemarenost od strane vlasti.

3.7. ANKETA – INTERVJU

Analizirajući vraćene anketne listove – intervjuje, došlo se do zaključka da je položaj mladih u Fojnici nepovoljan i dosta loš. Kao najveći problemi mladih Fojnice istaknuti su: nezainteresiranost mladih za uključivanje u društvene tokove, nedovoljna podrška od strane društvene zajednice, nedostatak sportskih i kulturnih udruženja. Svi ispitanici su se složili da mladi nemaju dovoljno podrške od strane lokalne zajednice. Kao prioriteti u rješavanju ovakvog stanja mladih Fojnice istaknuti su: obrazovanje mladih, neformalna edukacija, veća zainteresiranost mladih za sva zbivanja i njihovo učešće, kao i otvaranje novih radnih mjesta za mlade i perspektivne kadrove.

3.8. OKRUGLI STO

Svi učesnici Okruglog stola, na temu „Viđenje budućnosti mladih Fojnice“, složili su se da su osnovni problemi mladih u Fojnici velika nezaposlenost, nedostatak mjesta i prostora za bolje ispunjenje slobodnog vremena i prilično izražena nezainteresiranost mladih za uključenje o mnoge životne probleme.

Osnovni zaključak sa Okruglog stola je da se mladi moraju mnogo više zainteresirati za svoju sudbinu, da moraju pokazati mnogo više samoinicijative za rješavanje određenih problema i da preko svojih predstavnika uspostave stalnu komunikaciju sa predstavnicima vlasti oko rješavanja prioriternih potreba mladih Fojnice.

4. ZAKLJUČCI

Dramatični podaci o mladima, njihova marginalizacija stanjem u društvu, njihov podređen položaj na društvenoj ljestvici i njihovo neučestvovanje u aktivnostima društveno – političkog života su trendovi koji se moraju zaustaviti. O tome govore i slijedeći zaključci našeg istraživanja:

1. Osnovni problem mladih Fojnice je nezaposlenost. Zbog toga je potrebno na lokalnom i regionalnom nivou, u saradnji sa lokalnim poslodavcima, sindikatima, obrazovnim institucijama, zavodima za zapošljavanje i omladinskim organizacijama raditi na pronalaženju i promoviranju mogućnosti zapošljavanja mladih. Posebnu pažnju treba posvetiti dokvalifikaciji i prekvalifikaciji mladih, kako bi lakše našli zaposlenje.
2. Neispunjeno slobodno vrijeme mladih zauzima visoko mjesto među problemima mlade populacije. Na prevazilaženju ovog problema mnogo više aktivnosti i inicijative moraju iskazati i mladi Fojnice, ali i lokalna zajednica jačanjem nevladinog sektora i omladinskih organizacija, stvaranjem boljih uvjeta za mnogo bolje sadržaje na sportskom i kulturno – zabavnom polju.
3. Potrebno je mnogo više zajedničkog rada svih struktura društva na prevazilaženju pojave pesimizma mladih i njihovog mišljenja da su izgubljena generacija, što vodi pojačanoj pojavi nasilničkog i grubog ponašanja mladih.
4. Posebnu pažnju treba posvetiti borbi protiv pojave ovisnosti o opojnim sredstvima. Kroz institucije obrazovanja i sve nevladine organizacije stalno ukazivati na štetnost korištenja ovih sredstava. Tražiti od policijskih struktura mnogo više aktivnosti na suzbijanju prodaje i rasturanja opojnih sredstava, pogotovo među mlađim kategorijama (učenicima).
5. Veliki broj mladih je iskazao želju za odlaskom na duže vrijeme ili odlaskom zauvijek iz Bosne i Hercegovine. Da bismo u narednom periodu smanjili trend takvog razmišljanja mladih, potrebno je angažirati sve strukture društva u lokalnoj zajednici, ali i šire, na stvaranju mnogo boljih uvjeta za život i rad mladih ljudi, posebno u oblasti školovanja i zapošljavanja mladih te stvaranja uvjeta za bogatije ispunjenje njihovog slobodnog vremena.
6. Samo aktivno i efikasno učešće mladih u svim sferama javnog života može pomoći u kreiranju efikasne koalicije među generacijama – koalicije sposobne efikasno se pozabaviti trenutnim i budućim izazovima. Investiranje u mlade je veoma važan korak ka razvoju, stabilnosti i prosperitetu. Kada BiH vlasti počnu davati aktivnu podršku mladima i budu ih uključivali u proces donošenja odluka na svim nivoima, tada će i veći broj mladih odlučiti ostati u Bosni i Hercegovini i dati doprinos originalnim i konstruktivnim idejama od kojih će koristiti imati cijela zemlja i svi njeni građani.

7. Mladi Fojnice trebaju govoriti naglas, poduzimati inicijativu i zastupati svoje ideje, čak i kada su one kontroverzne ili nisu dobrodošle. Oni moraju imati odgovornost da budu aktivni građani i moraju zauzeti stav po pitanjima koja su im od interesa i koja ih se tiču.
8. Rezultati pokazuju da su mladi Fojnice vrlo savjesno prihvatili ovo istraživanje, da su odgovorili na postavljena pitanja onako kako oni o tome misle tokom ljeta 2006. godine i da su njihova očekivanja srazmjerna okolnostima u kojima žive i ispunjena povjerenjem da društvo može i hoće učiniti više za njih nego što to sada čini.

5. LITERATURA

- Evropska povelja o učešću mladih u životu na općinskom i regionalnom nivou, OSCE, 2004. godine
- Izvješta o istraživanju potreba i problema mladih Fojnice prema upitnicima GTZ-a, CISP Sarajevo, august 2006. godine
- Dr. Branko Milosavljević i saradnici mr Srđan Dušanić, Milica Drobac – Stupar, mr Vladimir Turjačanin, Ivana Zečević: „Problemi i potrebe mladih grada Banja Luke“, Društvo psihologa RS, 2005. godine

OMLADINSKA POLITIKA OPĆINE FOJNICA

sa Planom aktivnosti za period
2009. – 2011. godina

1. U V O D

Definicija Omladinske politike na lokalnoj razini

Omladinska politika je strategija razvoja omladinskih struktura kojom odgovorna lokalna vlast, putem različitih metoda i procesa preuzima odgovornost, obavezu i brigu u cilju rješavanja problema i zadovoljavanja potreba mladih. Prosperitet i budućnost jedne općine ovisi o tome koliko je njeni građani vole.

Zašto dokumenat omladinska politika?

Omladinska politika jeste strategija koju društvena zajednica preduzima u cilju poboljšanja položaja mladih kao i rješavanja njihovih problema. To je dokumenat s utvrđenim ciljevima, strategijom i posebnim programima iz pojedinih oblasti.

Omladinsku politiku zajedno donose zakonodavna i izvršna vlast, stručnjaci iz raznih oblasti, aktivni mladi iz udruženja, vijeća mladih, podmladaka političkih stranaka, vijeća učenika, studentskih udruženja, neformalnih grupa, te uspješni pojedinci.

Politika mladih predstavlja posebnu, koherentnu i sveobuhvatnu politiku ili strategiju države, entiteta, kantona i općine prema mladima. Ova politika trebala bi biti način da se problemi mladih počnu sistematski rješavati. Prema procjenama mladi čine 25 % ukupnog stanovništva BiH. Dobra omladinska politika danas garantira dobru budućnost građana.

Zakonski okvir

Svi elementi i preporuke dokumenta omladinske politike temelje se na dokumentima koji su obavezujući za BiH:

- Evropska povelja Vijeća Evrope o sudjelovanju mladih u životu na lokalnoj i regionalnoj razini,
- Bijela knjiga Evropske komisije,
- 11 indikatora omladinske politike Vijeća Evrope i Evropskog omladinskog foruma,
- Prijedlog Rezolucije o mladima u BiH Parlamentarne skupštine BiH

Strategiju omladinske politike usvaja Općinsko vijeće i na taj način postaje obavezujućim dokumentom za izvršnu vlast, odnosno općinsku upravu, druge ključne subjekte i nevladin sektor. Dokument sadrži tačno definisane rokove za provođenje pojedinih programa i aktivnosti, te posebna finansijska sredstva za njihovo provođenje.

Zašto omladinska politika u našoj općini?

- potrebama i problemima mladih možemo prići ciljano,
- konsekvantni i ciljani zadaci općine prema mladima mogu se ostvariti,
- mladi se pripremaju da budu odgovorni građani,
- zadovoljni i dobro obrazovani građani donose napredak u općini.

2. ANALIZA STANJA

Socio – ekonomske karakteristike mladih

O d ukupnog stanovništva općine, broj stanovnika starosne dobi od 18 – 30 godina je oko 2.800, pri čemu na mušku populaciju otpada oko 46 %, a na žensku oko 54 % mladih. U godinama poslije rata prisutan je povećan trend migracije, tj. odlaska mladih i perspektivnih kadrova u veće gradove i druge zemlje radi obezbjeđenja vlastite egzistencije.

Veoma tešku ekonomsku situaciju mladih Fojnice oslikava podatak da od ukupnog broja uposlenih na području općine na mlade otpada samo 20 – 30 % radnih mjesta. Sa druge strane, u sivoj ekonomiji radi oko 70 – 80 % mladih, što perspektivu ove generacije čini prilično lošom. Prema podacima Biroa za zapošljavanje, od ukupnog broja evidentiranih oko 60 % otpada na mlade.

Posebnu teškoću predstavlja veoma loša kvalifikaciona struktura prijavljenih na evidenciju neuposlenih. Naime, od ukupnog broja evidentiranih, njih 57 % ima srednju stručnu spremu, a 42 % nižu stručnu spremu.

Na području općine Fojnica rade dvije osmogodišnje škole, jedna po nastavnom planu Federacije BiH i jedna po hrvatskom nastavnom planu. Srednju mješovitu školu "Zijah Dizdarević" u Fojnici pohađa oko 700 učenika, u slijedećim strukama: gimnazija, medicinska sestra-tehničar, fizioterapeut, turistički tehničar i elektroničar - informatičar, dok još oko 150 mladih iz Fojnice pohađa srednje škole u Kiseljaku, Busovači, Visokom, Zenici i Sarajevu. Na raznim višim i visokoškolskim ustanovama studira oko 150 mladih iz Fojnice.

Omladinski centar "Stella" je jedina nevladina omladinska organizacija koja djeluje na području općine Fojnica. Od 2004. godine Centar ima svoje prostorije u kojima organizira svoje aktivnosti. Na području općine djeluje nekoliko sportskih klubova i organizacija, kao i par kulturno-umjetničkih društava. U gradu djeluju i dva udruženja iz oblasti ekologije – zaštite okoliša. U zadnje vrijeme veoma aktivno djeluju i podmladci pojedinih političkih partija i stranaka (SDA, HDZ, SDP), kao i određeni oblici organiziranja mladih u okviru vjerskih institucija.

Pomoć općine mladima

Od 2000. – 2004. godine općina Fojnica je imala dobro razvijenu saradnju sa gradovima prijateljima: Rheden (Holandija), Burgdorf (Njemačka) i Cheb (Češka Republika). Zahvaljujući donacijama tih gradova i humanitarne organizacije IKV iz Holandije (oko 60.000 KM) te sredstvima iz budžeta općine Fojnica (oko 75.000 KM), u vremenu od 2001. – 2004. godine izgrađena je zgrada Omladinskog centra, koja je 2004. godine predana na korištenje Omladinskom centru "Stella". U zgradi je opremljeno prizemlje, u kojem se nalazi prostor za rad mladih i internet club, opremljen u sklopu projekta "Teledom". Zahvaljujući naporu općine i obezbjeđenim sredstvima donacije, krajem 2007. godine je zgrada Omladinskog centra „Stella“ dovršena u potpunosti.

U sklopu saradnje ova četiri grada, svake godine organiziran je Ljetni omladinski kamp, u trajanju od 7 dana, čiji je domaćin svake godine bio jedan od gradova. Treba napomenuti da je svake godine troškove odlaska mladih iz Fojnice na te kampove snosila općina Fojnica, kao i dio troškova boravka mladih iz prijateljskih gradova u Fojnici. Pored toga, općina je ponekad plaćala troškove korištenja interneta, kao i troškove struje i vode u zgradi OC "Stella". Općina Fojnica je učestvovala i u renoviranju društvenog doma u MZ Bakovići, koji je namijenjen organiziranju i djelovanju mladih, sportskih i kulturnih udruženja u tom kraju.

Sredstvima iz općinskog budžeta redovno se sufinansiraju aktivnosti u oblasti sporta i kulture, kao i rad nevladinih organizacija u oblasti zaštite okoliša. Općina redovno finansira manifestacije: "Fojničko ljeto", Memorijalni nogometni turnir "Kenan Memija", Književno kulturnu manifestaciju "Susreti Zija Dizdarević" i druge manifestacije od značaja za općinu.

Općina Fojnica sufinansira troškove prevoza učenika osnovnih i srednjih škola na području općine. Za učenike slabijeg imovnog stanja, općina obezbjeđuje autobuske karte za učenike srednjih škola koji se školuju van Fojnice, kao i za studente.

Pored navedenog, općina Fojnica pruža pomoć mladima kroz izgradnju i rekonstrukciju infrastrukturne mreže, finansiranje u oblasti poljoprivrede, finansiranje rada mjesnih zajednica, neformalno obrazovanje i drugo.

3. PRISTUP RJEŠAVANJU PROBLEMA

Predmet istraživanja među mladima jesu mišljenja, stavovi i ponašanja mladih u Fojnici, u vezi sa svojom budućnošću, školovanjem, profesionalnim životom i slobodnim vremenom. Potrebe i problemi mladih Fojnice ograničeni su i uslovljeni, prvo, društvenim kontekstom u kome žive, drugo, mogućnostima i razumijevanjem države kao društvene zajednice za mlade i same općine Fojnica. Zbog toga smo naš problem odredili kao ispitivanje potreba i problema mladih Fojnice u kontekstu njihove društvene ograničenosti i uslovljenosti.

Cilj istraživanja je bio da se ispita kako mladi procjenjuju: svoju sadašnjost i budućnost, svoje probleme, religioznost, naučnu bespomoćnost, provođenje slobodnog vremena i posebne potrebe mladih za njihovom društvenom zaštitom. Iz toga su izvedeni konkretni ciljevi:

1. Utvrditi, opisati i interpretirati mišljenja, stavove i ponašanja sa socijalno – demografskim obilježjima mladih.
2. Utvrditi osnovne strukture stavova, mišljenja i ponašanja mladih u vezi sa budućnošću, školovanjem, profesionalnim životom i slobodnim vremenom.

Istraživanje je sprovedeno po upitniku GTZ-a (Program za podršku izgradnje omladinskih struktura). Upitnik sadrži 33 pitanja iz različitih oblasti života mladih, a sva pitanja su grupisana u dvije osnovne oblasti: demografski podaci i socio

- psihološki podaci. Demografski podaci sadrže pitanja o polu, godinama, nacionalnosti, obrazovanju roditelja, kategoriji stanovništva, zaposlenju, mjestu stanovanja i druga pitanja. Socio – psihološki podaci sadrže pitanja o

problemima i potrebama mladih, korištenju slobodnog vremena, socijalnoj distanci kod mladih, odnosima u porodici i školi, kao i o političkom angažiranju mladih.

Pored upitnika, istraživanje o problemima i potrebama mladih Fojnice vršeno je i putem internog intervjua – ankete (sa 6 pitanja), te neformalnih razgovora. Istraživanje je izvršeno među predstavnicima vlasti, političkog i javnog života, institucija obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite, policije, udruženja poslodavaca i članova vijeća roditelja u osnovnim i srednjim školama.

Kao završni čin istraživanja organiziran je Okrugli sto na temu: „Viđenje budućnosti mladih Fojnice“, na kojem su, uz mlade, učestvovali predstavnici političkog, privrednog i javnog života grada, iz institucija obrazovanja, socijalne pomoći, policije i vijeća roditelja.

Na sjednici Općinskog vijeća Fojnica, održanoj 14.03.2007. godine, donešena je Odluka o pristupanju izradi Omladinske politike Općine Fojnica sa akcijskim planom za period 2009. - 2011. godina (broj: 01-05-179-9/07). na osnovu te odluke, Načelnik općine Fojnica donosi Rješenje o imenovanju Radne grupe za izradu Omladinske politike općine Fojnica (broj: 02-38-420/07 od 17.04.2007. godine), u sastavu:

- Nevres Jemendžić, službenik za mlade, predsjednik
- Amir Bajraktarević, LED referent, član
- Angela Biberdžić, Komisija za mlade OV Fojnica, član
- Josipa Lovrić, OŠ «Ivan Goran Kovačić», član
- Almina Sulejmanović, OŠ «Muhsin Rizvić», član
- Anđa Kapetanović, Centar za socijalni rad Fojnica, član
- Hikmet Softić, Policijska stanica Fojnica, član
- Ernad Ihtijarević, OC «Stella», član
- Jovana Glušac, OC «Stella», član
- Boris Trogranić, OC «Stella», član
- Indira Melezović, predsjednik Vijeća učenika SMŠ «Zijah Dizdarević», član

Na osnovu rezultata istraživanja, definirane su slijedeće oblasti koje će sadržavati Omladinska politika općine Fojnica, a to su:

- zapošljavanje mladih,
- obrazovanje mladih,
- socijalna i zdravstvena zaštita mladih,
- slobodno vrijeme: kultura i sport,
- aktivno učešće mladih u društvu,
- informiranje mladih.

4. OPĆI OPIS TRENUTNOG POLOŽAJA MLADIH

Nakon provedenog istraživanja o problemima i potrebama mladih na području općine Fojnica, analizirajući sve instrumente i rezultate istraživanja, došli smo do osnovnih zaključaka, i to:

1. Osnovni problem mladih Fojnice je nezaposlenost. Zbog toga je potrebno na lokalnom i regionalnom nivou, u saradnji sa lokalnim poslodavcima, sindikatima, obrazovnim institucijama, zavodima za zapošljavanje i omladinskim organizacijama raditi na pronalaženju i promoviranju mogućnosti zapošljavanja mladih. Posebnu pažnju treba posvetiti dokvalifikaciji i prekvalifikaciji mladih, kako bi lakše našli zaposlenje.
2. Neispunjeno slobodno vrijeme mladih zauzima visoko mjesto među problemima mlade populacije. Na prevazilaženju ovog problema mnogo više aktivnosti i inicijative moraju iskazati i mladi Fojnice, ali i lokalna zajednica jačanjem nevladinog sektora i omladinskih organizacija, stvaranjem boljih uvjeta za mnogo bolje sadržaje na sportskom i kulturno – zabavnom polju.
3. Potrebno je mnogo više zajedničkog rada svih struktura društva na prevazilaženju pojave pesimizma mladih i njihovog mišljenja da su izgubljena generacija, što vodi pojačanoj pojavi nasilničkog i grubog ponašanja mladih.
4. Posebnu pažnju treba posvetiti borbi protiv pojave ovisnosti o opojnim sredstvima. Kroz institucije obrazovanja i sve nevladine organizacije stalno ukazivati na štetnost korištenja ovih sredstava. Tražiti od policijskih struktura mnogo više aktivnosti na suzbijanju prodaje i rasturanja opojnih sredstava, pogotovo među mlađim kategorijama (učenicima).
5. Veliki broj mladih je iskazao želju za odlaskom na duže vrijeme ili odlaskom zauvijek iz Bosne i Hercegovine. Da bismo u narednom periodu smanjili trend takvog razmišljanja mladih, potrebno je angažirati sve strukture društva u lokalnoj zajednici, ali i šire, na stvaranju mnogo boljih uvjeta za život i rad mladih ljudi, posebno u oblasti školovanja i zapošljavanja mladih te stvaranja uvjeta za bogatije ispunjenje njihovog slobodnog vremena.
6. Samo aktivno i efikasno učešće mladih u svim sferama javnog života može pomoći u kreiranju efikasne koalicije među generacijama – koalicije sposobne efikasno se pozabaviti trenutnim i budućim izazovima. Investiranje u mlade je veoma važan korak ka razvoju, stabilnosti i prosperitetu. Kada BiH vlasti počnu davati aktivnu podršku mladima i budu ih uključivali u proces donošenja odluka na svim nivoima, tada će i veći broj mladih odlučiti ostati u Bosni i Hercegovini i dati doprinos originalnim i konstruktivnim idejama od kojih će koristiti imati cijela zemlja i svi njeni građani.

7. Mladi Fojnice trebaju govoriti naglas, poduzimati inicijativu i zastupati svoje ideje, čak i kada su one kontroverzne ili nisu dobrodošle. Oni moraju imati odgovornost da budu aktivni građani i moraju zauzeti stav po pitanjima koja su im od interesa i koja ih se tiču.
8. Rezultati pokazuju da su mladi Fojnice vrlo savjesno prihvatili ovo istraživanje, da su odgovorili na postavljena pitanja onako kako oni o tome misle tokom ljeta 2006. godine i da su njihova očekivanja srazmjerna okolnostima u kojima žive i ispunjena povjerenjem da društvo može i hoće učiniti više za njih nego što to sada čini.
9. Za dugoročno i sistematsko rješavanje problema mladih potrebno je nastaviti proces istraživanja problema i potreba mladih, kao i neprekidno ostvarivati saradnju između organa lokalne vlasti i drugih organa koji se bave pitanjima mladih, sa jedne strane, i mladih sa druge strane.

5. PLAN DJELOVANJA PO OBLASTIMA

5.1. ZAPOSŁJAVANJE MLADIH

Analiza stanja

Jedan od najvećih problema mladih Fojnice je nezaposlenost. Od ukupnog broja zaposlenih na području općine Fojnica na mlade u dobi od 16 – 30 godina otpada samo 20 – 30 %, dok od ukupnog broja nezaposlenih na Birou za zapošljavanje 60 – 70 % su mladi ljudi. Ako se uzme u obzir da od ukupnog broja radnika u sivoj ekonomiji na mlade otpada gotovo 80 %, onda se može doći do podatka koji je poražavajući i frustrirajući za mladu populaciju Fojnice. Treba imati u vidu i veoma nepovoljnu kvalifikacionu strukturu nezaposlenih mladih ljudi, od kojih oko 50 % ima srednju školu, a gotovo 45 % samo nižu školsku spremu. Kada se ovome doda i podatak da se godinama u srednjim školama Fojnice školuju kadrovi koji teško mogu naći posao, situacija je još teža (trenutno na birou ima nekoliko stotina fizioterapeuta, lugara, frizera, itd.)

Problemi mladih

Problemi mladih Fojnice u oblasti zapošljavanja su slijedeći:

1. Zbog nedovoljne upućenosti mladi veoma često biraju zanimanje s kojim imaju veoma malu mogućnost zapošljavanja nakon završene škole. Zbog neupućenosti u ponudu i trend zanimanja dugo ne mogu naći posao, a dosta njih prisiljeno je na prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju.

2. Prisutno je negativno mišljenje kod mladih o pojavi da radna mjesta neopravdano zadržavaju ljudi koji su već ispunili uvjete za penzionisanje, što je najčešći slučaj u javnim preduzećima i ustanovama.
3. Mladi, koji se nalaze na popisu Biroa za zapošljavanje, ne poznaju metode i načine potrage za poslom, kako bi se mogli što bolje prijaviti za radna mjesta. Ne posjeduju znanja i sposobnosti da sami napišu svoju biografiju i prijavno pismo za posao. Osim toga, ne znaju voditi poslovni razgovor i istaknuti svoje prednosti i sposobnosti prilikom intervjuja za posao.
4. Mladi izražavaju mišljenje da je stalno zaposlenje mladih san koji se neće ispuniti, dok rad na crno cvjeta i u stalnom je porastu.
5. Nema saradnje između kreatora politike zapošljavanja, nosilaca poticajnih sredstava i nezaposlenih.
6. Nedostaje poduzetnički duh i ideje kod mladih.
7. Mladi su nedovoljno osposobljeni za savremene uvjete rada: ne poznaju dovoljno rad na računar, ne govore engleski jezik. Bez obzira koliko poznaju svoju struku, poslodavcima su potrebni zaposleni koji imaju dodatne sposobnosti, neophodne za obavljanje poslova. Ne postoje ustanove niti organizacije koje nude ovakav vid edukacije, ni besplatno ni uz naknadu.
8. Nezaposlenost mladih vodi opadanju kvaliteta životnog standarda, javljaju se porodične i socijalne krize u mladim porodicama (krize u brakovima, rješavanje stambenog pitanja, pad nataliteta, itd.).

Plan djelovanja

PROBLEM	ŽELJENI REZULTAT	AKTIVNOSTI	VRIJEME PROV-OĐENJA	ODGOVORNE OSOBE – INSTUCIJE	TROŠKOVI
Mladi ne poznaju metode i načine potrage za poslom, kako bi se mogli što bolje prijaviti za radna mjesta Mladi su nedovoljno osposobljeni za savremene uvjete rada: ne poznaju rad na računaru i ne govore engleski jezik	20 % nezaposlenih mladih prošlo je obuku za učinkovitije traženje posla i primjenjuje stečene metode u praksi. Svi učenici završnih razreda srednjih škola upoznati su sa uvjetima i rokovima prijave na Biro 10 % mladih nezaposlenih stiče znanje engleskog jezika 10 % mladih nezaposlenih služi se računarom	Organizirati i provesti obuku o pisanju biografije i prijavnog pisma, o načinima predstavljanja na intervjuima i metodama traženja posla.	05/09 05/10 05/11	Biro za zapošljavanje, Služba za privredu, SMŠ „Zijah Dizdarević“	2009. – 500 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM
		Štampati brošuru sa svim podacima o tome kako i gdje tražiti posao i distribuirati je na mjesta gdje se okupljaju mladi	07/09 07/10 07/11	Biro za zapošljavanje, Služba za privredu	2009. – 500 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM
		Štampati informativni letak za učenike završnih razreda srednjih škola sa podacima o uvjetima i rokovima prijave na Biro za zapošljavanje	05/09 05/10 05/11	Biro za zapošljavanje, SMŠ „Zijah Dizdarević“	2009. – 300 KM 2010. – 300 KM 2011. – 300 KM
Mladi su nedovoljno osposobljeni za savremene uvjete rada: ne govore engleski jezik i ne poznaju rad na računaru	10 % mladih nezaposlenih služi se engleskim jezikom 10 % mladih nezaposlenih služi se računarom	Održavati kurseve engleskog jezika za mlade nezaposlene	10/09 10/10 10/11	Biro za zapošljavanje, OC „Stella“	2009. – 1.000 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM
		Provoditi kurseve rada na računaru	11/09 11/10 11/11	Biro za zapošljavanje, OC „Stella“	2009. – 1.000 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM
Mladi često odabiru zanimanja s kojim imaju malu mogućnost zapošljavanja	Svi učenici završnih razreda osnovnih i srednjih škola imaju podatke o aktuелnoj ponudi i potražnji zanimanja	Izrada biltena koji sadrži informaciju o potrebnim kadrovima na području općine Fojnica i distribucija u škole	05/09 05/10 05/11	Biro za zapošljavanje, Služba za privredu, osnovne i srednje škole	2009. – 300 KM 2010. – 300 KM 2011. – 300 KM

Veliki broj mladih koji rade na crno – u sivoj ekonomiji	50 % manje mladih koji rade na crno	Otvaranje besplatne telefonske linije za prijavu lica koja rade na crno i poslodavaca koji primaju radnike na crno	12/09 12/10 12/11	Služba za privredu	2009. – 500 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM
Nedostatak radnog iskustva mladih	20 mladih steklo neophodno radno iskustvo (odradilo pripravnički staž)	Svake godine primiti 5 pripravnika na rad u Općinu Fojnica. Stimulirati preduzeća za prijem pripravnika.	12/09 12/10 12/11	Općinske službe za upravu	2009. – 12.000 KM 2010. – 12.000 KM 2011. – 12.000 KM

5.2. OBRAZOVANJE MLADIH

Analiza stanja

Obrazovanje predstavlja jednu od najznačajnijih društvenih djelatnosti i veliki broj mladih uključen je u sistem osnovnog i srednjeg obrazovanja. Na području općine Fojnica djeluju dvije osnovne škole: „Muhsin Rizvić“, koja radi po bosanskom nastavnom planu i programu, i „Ivan Goran Kovačić“, koja radi po hrvatskom nastavnom planu i programu. Obje škole pohađa oko 1.500 učenika. Srednju mješovitu školu „Zijah Dizdarević“ u Fojnici pohađa oko 700 učenika, u slijedećim strukama: gimnazija, medicinska sestra-tehničar, fizioterapeut, turistički tehničar i elektroničar - informatičar, dok još oko 150 mladih iz Fojnice pohađa srednje škole u Kiseljaku, Busovači, Visokom, Zenici i Sarajevu. Na raznim višim i visokoškolskim ustanovama studira oko 150 mladih iz Fojnice.

Od brojnih problema sa kojima se suočavaju kao najteži problem mladi navode nezaposlenost, zatim poroke i siromaštvo. Siromaštvo i nivo obrazovanja se nalaze u proporcionalnom odnosu. Zato obrazovanje možemo posmatrati kao mjeru koja može doprinijeti smanjenju siromaštva. Reforma obrazovnog sistema, sa razvijanjem programa neformalnog obrazovanja kao načina za kvalifikaciju i dokvalifikaciju nezaposlenih, predstavlja jednu od mjera za prevazilaženje siromaštva. Pitanje informatičke pismenosti mladih se svodi na računarske kabinete u školama, te postojanje informatike kao nastavnog predmeta, a uglavnom je uvjetovano imovinskom situacijom porodice.

Nova reforma obrazovanja u BiH pokrenula je i pitanje inkluzivne nastave. Inkluzija podrazumijeva uključivanje djece s posebnim potrebama u redovnu školu, kojim se realizira individualno prilagođeni plan i program. Ovaj plan i program izrađuje nastavnik u saradnji sa stručnim timom (pedagog, defektolog, logoped).

Problemi mladih

U oblasti obrazovanja problemi mladih na području općine Fojnica su slijedeći:

1. Mladi nisu zadovoljni obrazovnim sistemom niti njegovim provođenjem. Mladi smatraju da obrazovni sistem nije prilagođen njima i da ne prati, ili vrlo malo prati, potrebe mladih. I dalje se školuju kadrovi kojih ima isuviše na evidenciji Biroa za zapošljavanje i koji će veoma teško naći zaposlenje (fizioterapeuti, lugari, frizeri).
2. Učenici nisu uključeni u procese reforme obrazovnog sistema. Iako postoji formirano vijeće učenika, oni su veoma malo uključeni u razmatranje problematike obrazovnog sistema.
3. Odnos nastavnik – učenik nije zadovoljavajući, čemu najviše doprinosi nedostatak vaspitnog djelovanja prosvjetnih radnika. Sve se većinom svodi na suhoparno izlaganje novog gradiva i propitivanje putem kontrolnih i pismenih testova.
4. Učenici s posebnim potrebama nisu dovoljno uključeni u redovno školovanje (posebno u srednjoj školi), i/ili se ne tretiraju na odgovarajući način.
5. Mladi nisu dovoljno upoznati sa problemima ugrožavanja čovjekove životne sredine i tema ekologije nije dovoljno zastupljena u nastavnom procesu. Školska dvorišta nisu uređena i ne postoji kultura učenika da uredi sredinu u kojoj neprestano žive i borave.
6. Nedovoljna pažnja se posvećuje neformalnom obrazovanju mladih. Nedostaje vid stalne prekvalifikacije i dokvalifikacije mladih za sticanje novih znanja i vještina i time sticanje mogućnosti za lakše zapošljavanje. Nema stalnog obrazovanja u osnovnim potrebama mladih: učenje stranih jezika (engleski, njemački ...), rad na računarima, itd.

Plan djelovanja

PROBLEM	ŽELJENI REZULTAT	AKTIVNOSTI	VRIJEME PROVO – ĐENJA	ODGOVORNE OSOBE – INSTI-TUCIJE	TROŠKOVI
Mladi nisu zadovoljni obrazovnim sistemom i nisu uključeni u njegove reforme	Mladi aktivno učestvuju u reformi obrazovnog sistema, njihovi prijedlozi se ozbiljno razmatraju	Mladi se moraju detaljno upoznati sa zakonima o osnovnom i srednjem obrazovanju te preko vijeća učenika aktivno učestvovati u svim bitnim pitanjima vezanim za obrazovanje	12/09 12/10 12/11	Osnovne i srednje škole, vijeća učenika osnovnih i srednjih škola, Služba za društvene djelatnosti	2009. – 2010. – 2011. –

Odnos nastavnika – učenik nije zadovoljavajući, loša je komunikacija i učenici nisu ohrabreni da svoje sugestije i nezadovoljstva izraze otvoreno	Učenici i nastavnici otvoreno, slobodno i odgovorno iznose probleme međusobne komunikacije. Aktivno vijeće učenika koje je snažan faktor kanalisanja problema u školama ka pozitivnom rezultatu.	Održati okrugli sto na temu: „Komunikacija nastavnika – učenik, gdje je problem i kako ga riješiti“. Održavati redovne sastanke vijeća učenika sa nastavnicima i profesorima, analizirati rasprave i donositi zajedničke zaključke, koje redovno provoditi.	11/09 11/10 11/11	Osnovne i srednje škole, vijeća učenika osnovnih i srednjih škola, Služba za društvene djelatnosti	2009. – 2010. – 2011. –
Učenici s posebnim potrebama nisu uključeni u redovno školovanje ili se ne tretiraju na odgovarajući način	Primjena zakona i uključenje svih nadležnih institucija: za djecu s posebnim potrebama u školama se provodi prilagođeni NPP	Oformiti volonterske timove u osnovnim i srednjim školama, na čelu sa pedagogom, i uključiti svu djecu s posebnim potrebama u redovno školovanje	08/09 08/10 08/11	Osnovne i srednje škole, Služba za društvene djelatnosti, Centar za socijalni rad	2009. – 1.000 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM
Mladi nisu dovoljno upoznati sa problemom ugrožavanja životne sredine i tema ekologije nije dovoljno zastupljena u nastavi	Učenici razvijaju individualnu i kolektivnu ekološku svijest. U saradnji sa ekološkim društvima i samoinicijativno provode akcije i projekte zaštite okoliša.	Oformiti eko kutak u dvorištima škola i uređivati ga kroz eko sekcije. Učestvovati u akcijama uređenja i zaštite okoliša na nivou općine.	12/09 12/10 12/11	Eko sekcije u osnovnim i srednjim školama, Ekološko društvo „Fojnica“, Udruženje „Triton“	2009. – 1.500 KM 2010. – 1.500 KM 2011. – 1.500 KM
Nedostatak oblika neformalnog obrazovanja mladih	30 mladih nezaposlenih završilo jedan vid prekvalifikacije ili dokvalifikacije 60 mladih završilo kurseve engleskog jezika i rada na računarima	Organizirati određene oblike dopunskog obrazovanja mladih. Organizirati redovne kurseve engleskog jezika i rada na računarima.	09/09 09/10 09/11	Biro za zapošljavanje, Služba za privredu, Omladinski centar „Stella“	2009. – 1.500 KM 2010. – 1.500 KM 2011. – 1.500 KM

5.3. SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA MLADIH

Analiza stanja

Oblast socijalne i zdravstvene zaštite mladih zauzima važno mjesto u omladinskoj politici. Očuvanje zdravlja mladih predstavlja brigu svake zajednice. Velika pasivnost omladine i nemogućnost zapošljavanja utiču na povećanje poroka. Mladi su izloženi porocima (cigarete, alkohol, droga) bez želje da se upoznaju sa njihovim rizicima i posljedicama. Prema provedenom istraživanju mladi u općini Fojnica najčešće koriste cigarete i alkohol.

Veoma teško ekonomsko stanje na području općine, veliki broj nezaposlenih lica, lica koja su stekla uvjete za penzionisanje a ne mogu to pravo ostvariti zbog neuplaćenih obaveza prema PIO, kao i veliki broj porodica koje od skromnih sredstava izdržavaju i školuju djecu, primorava veliki broj mladih da se za pomoć obraća Centru za socijalni rad. Veliki broj mladih ostvaruje jednokratnu socijalnu pomoć koja je namijenjena najugroženijim kategorijama stanovništva.

Općina Fojnica nastoji zadnjih godina da pruži značajniju pomoć u oblasti socijalne zaštite stanovništva, a time i mladih. Redovno se vrši subvencioniranje prevoza učenika osnovnih i srednjih škola, a od ove godine u budžetu općine Fojnica planirana su posebna sredstva za stipendiranje đaka i studenata.

Problematika zdravlja vezana za populaciju mladih ne može se odvojiti od problematike drugih dobnih skupina, a posebno ne od socio – ekonomsko – političkog stanja u državi, te odnosa u društvu, porodici i školi. Sveprisutan je problem ovisnosti (cigarete, alkohol, droga), rano stupanje u seksualne odnose te čitava problematika koju za sobom povlači ova pojava (neželjena trudnoća, abortus, spolno prenosive bolesti, degradacija porodice, moralno propadanje). Većina problema mladih proizilazi iz neznanja, neshvaćanja ili ignorisanja opasnosti do kojih dolazi uslijed određenog oblika ponašanja. Mladi se vrlo malo brinu za svoje zdravlje i nezdravo se hrane, a vrlo malo se bave sportom i fizičkim aktivnostima.

Problemi mladih

Alkoholizam, narkomanija, zlostavljanje djece i nasilje u porodici uopće, kriju se od javnosti. U većini se za ove slučajeve kasno sazna, uglavnom zbog otpora roditelja da se obrate za pomoć nadležnim ustanovama. Problem narkomanije mladih u zajednici je prisutan. Nadležne institucije preduzimaju mjere iz svoje nadležnosti, međutim, neophodno je ozbiljnije shvatiti postojeći problem.

Pored navedenog, možemo izdvojiti i slijedeće probleme u oblasti socijalne i zdravstvene zaštite mladih:

1. Narušena je porodična dinamika te tradicionalna struktura porodice: roditelji su prezaposleni ili se nedovoljno bave svojom djecom. Izostaje potrebna podrška porodice kao osnovne ćelije društva. Uloga porodice, kao izvorne ljudske zajednice, danas je zbog navedenih primjera bitno drugačija. Takva porodica stvara mlade s problemima, mlade koji izlaz traže u neformalnim društvenim skupinama vršnjaka ili odraslih s rizičnim ponašanjem te prekomjerno piju alkoholna pića, zapadaju u ovisnost o psihoaktivnim supstancama, kriminal, prostituciju. Zbog toga je sve češća pojava društveno neprihvatljivih oblika ponašanja – delikvencija, nasilje među mladima, agresivnost i sl.
2. Učestaliji su socijalno – urbani rizici, kao što su: zloupotreba droga i alkohola, loš uticaj vršnjaka, velika ponuda zabave (kafići i kladionice), dok s druge strane vrlo je mala ponuda obrazovnih i kulturnih sadržaja. Prekomjerno pijenje alkoholnih pića i uzimanje opojnih droga, kao izraz bijega iz stvarnosti i društvenih poteškoća, karakteristično je za naše društvo i današnju civilizaciju.
3. Neorganizirano se koristi slobodno vrijeme: mladi nemaju načina, ali ni ideja kako da organiziraju svoje slobodno vrijeme, malo je udruženja mladih koja bi mogla pomoći u tome (preko 90 % ispitanika je navelo da slobodno vrijeme provodi gledajući TV).
4. Mladi su izloženi porocima (cigarete, alkohol, droga) i nisu dovoljno upoznati sa njihovim rizicima i posljedicama po zdravlje i život.
5. Dobar broj mladih ne koristi nikakvu zaštitu prilikom seksualnih odnosa. Najčešći uzrok tome je nedovoljno seksualno obrazovanje, nepoznavanje mogućnosti dobijanja spolno prenosivih bolesti, do najgore solucije: zaraženosti virusom HIV-a.
6. Veliki broj mladih ne posjećuje redovno stomatologa, pa je tako karijes prijeteca bolest mlade generacije.

Plan djelovanja

PROBLEM	ŽELJENI REZULTAT	AKTIVNOSTI	VRIJEME PROVO – ĐENJA	ODGOVORNE OSOBE – INSTITUCIJE	TROŠKOVI
Narušena je porodična dinamika te tradicionalna struktura porodice: roditelji su ili pre zaposleni ili se nedovoljno bave svojom djecom. Izostaje potrebna podrška porodice kao osnovne ćelije društva	25 % mladih dobilo je potrebne informacije koje ne mogu dobiti u svojoj porodici. 40 % mladih i roditelja upoznato je sa posljedicama koje proizilaze iz društveno neprihvatljivog ponašanja mladih. Nasilno ponašanje mladih smanjilo se za 25 %.	Osmisliti i štampati brošuru za roditelje i mlade. Formirati volonterske mobilne timove, dijeliti brošuru i raditi na provođenju ciljeva i zadataka iz brošure	03/09 – 09/09 09/09 – 12/09 2010. 2011.	Centar za socijalni rad, škole, Dom zdravlja, policija, OC „Stella“, NVO	2009. – 2.500 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM
Socijalno – urbani rizici, povećan broj korisnika opojnih sredstava	30 % mladih dobilo je potrebne informacije o štetnosti opojnih sredstava	Organizirati seminare o prevenciji i ovisnosti i educirati mlade o štetnosti opojnih sredstava	10/09 10/10 10/11	Centar za socijalni rad, škole, policija, Dom zdravlja, OC „Stella“, NVO	2009. – 500 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM
Nedovoljno seksualno obrazovanje mladih – preventivno djelovanje (kontracepcija, spolne bolesti, HIV)	Smanjen broj mladih koji ne koriste zaštitu za 50 % 50 % mladih, koji prvi put stupaju u seksualne odnose, upoznato s mogućim posljedicama nekorištenja zaštite	Uraditi prigodnu brošuru i podijeliti je mladima Jednom godišnje organizirati savjetovanje u srednjoj školi na ovu temu Omogućiti redovne preglede mladima	2009. 2010. 2011.	Dom zdravlja, škole, OC „Stella“	2009. – 1.000 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM
Veliki broj mladih ne posjećuje redovno stomatologa	Više od 25 % mladih redovno posjećuje stomatologa Smanjen broj mladih s oboljenjem karijesa za 10 %	Održavati redovno predavanje u školama kako spriječiti bolest zuba Održavati redovne stomatološke preglede u školama	2009. 2010. 2011.	Dom zdravlja, škole, OC „Stella“	2009. – 2010. – 2011. –

5.4. SLOBODNO VRIJEME: KULTURA I SPORT

5.4.1. KULTURA

Analiza stanja

Kultura obuhvata oblast duhovnog i materijalnog stvaralaštva i kao takva igra veliku ulogu u očuvanju tradicije i vrijednosti svakog društva i zauzima važno mjesto u razvoju mlade ličnosti, posebno u vaspitanju i obrazovanju. Nedostatak odgovarajućih kulturnih sadržaja, prilagođenih mladima, doveo je do nezadovoljstva mladih kulturno – društvenim životom u gradu, što se ogleda u nezainteresiranosti i apatiji. U prilog tome govori gore pomenuti podatak da mladi kulturi posvećuju veoma malo slobodnog vremena.

Svoje potrebe u oblasti kulture mladi u Fojnici mogu zadovoljiti u Omladinskom centru „Stella“, Kulturno – umjetničkom društvu „1001 noć“, Kulturno – prosvjetnom društvu „Matija Gubec“, Hrvatskom kulturno – prosvjetnom društvu „Rodoljub“ i u Udruženju franjevačke mladeži „FRAMA“. Od značajnijih kulturnih manifestacija izdvajamo Književno – kulturnu manifestaciju „Susreti Zija Dizdarević“ i Zabavno – sportsku manifestaciju „FOJNIČKO LJETO“, u kojima kulturni sadržaji zauzimaju značajno mjesto.

Najveći nedostatak u oblasti kulture je nedovoljan rad sekcija iz oblasti kulturnog stvaralaštva u osnovnim i srednjim školama. Veliki broj učenika, kvalificiran i brojan nastavni kadar trebao bi da garantuje bogatstvo kulturnih sadržaja, veoma česte nastupe unutar škola, ali i na scenama u okviru većih kulturnih manifestacija na nivou grada.

U godinama poslije rata u Fojnici se osjeća nedostatak javnih institucija iz oblasti kulture: gradsko kino ne radi, gradska biblioteka je potpuno devastirana i nije u funkciji, a Fojničani dugo već nisu imali priliku da u svom gradu pogledaju neku pozorišnu predstavu. U Fojnici ne postoji ni adekvatan prostor za organiziranje likovnih i drugih izložbi.

Problemi mladih

Imajući u vidu trenutno stanje, problemi mladih Fojnice u oblasti kulture su slijedeći:

1. Nedovoljna iskorištenost kapaciteta Omladinskog centra „Stella“ u oblasti kulturnog stvaralaštva i kulturnih sadržaja. Sa druge strane, prisutna je određena indolentnost i nezainteresiranost mladih za kulturne aktivnosti.

2. Nedovoljna angažiranost prosvjetnog kadra u vannastavnim aktivnostima u oblasti kulture, slab rad sekcija u osnovnim i srednjim školama i njihovo rijetko uključivanje u kulturne sadržaje na nivou grada i šire.
3. Mladi su nedovoljno informirani o mogućnostima angažiranja u oblasti kulturnog stvaralaštva, kao i o održavanju kulturnih manifestacija na području općine, tako da je njihovo prisustvo na ovim manifestacijama veoma skromno.

Plan djelovanja

PROBLEM	ŽELJENI REZULTAT	AKTIVNOSTI	VRIJEME PROVO – ĐENJA	ODGOVORNE OSOBE – INSTI- TUCIJE	TROŠKOVI
Nedovoljna iskorištenost OC „Stella“, slabo interesiranje mladih za rad u oblasti kulture	Formirane nove sekcije u OC „Stella“ 10 % mladih više uključeno u rad u kulturnim aktivnostima	Redovno raditi na stvaranju novih oblika kulturnog stvaralaštva, u koje uključiti veći broj mladih	2009. 2010. 2011.	Omladinski centar „Stella“, škole, Služba za društvene djelatnosti	2009. – 1.000 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM
Nezadovoljavajući rad školskih sekcija u oblasti kulture	Formirane i aktivne sekcije u svim školama	Stimulirati prosvjetne radnike da rade na animaciji učenika u oblasti kulture	2009. 2010. 2011.	Škole, vijeća učenika osnovnih i srednjih škola, Vijeća roditelja, Služba za društvene djelatnosti	2009. – 1.000 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM
Nedovoljna informiranost mladih o kulturnim sadržajima	25 % posjetilaca kulturnih manifestacija jesu mladi	Postaviti informativne panoje u školama, OC „Stella“ i u gradu s aktuelnostima iz kulture na području općine Fojnica	2009. 2010. 2011.	Služba za društvene djelatnosti, OC „Stella“, škole	2009. – 2.000 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM

5.4.2. SPORT

Analiza stanja

Sport zauzima važno mjesto u psiho – fizičkom razvoju mlade ličnosti. Podaci iz Izvještaja o istraživanju potreba mladih na području općine Fojnica pokazuju da mladi sportu posvećuju dosta slobodnog vremena. Ovaj podatak ukazuje na to da sport u životu mladih u našoj općini zauzima posebno mjesto.

Na području općine Fojnica djeluje desetak sportskih udruženja i klubova, koji okupljaju dobar broj mladih ljudi. Najaktivniji i najbrojniji su Fudbalski i Taekwando klub te Planinarsko društvo, a osjeća se velika praznina zbog nepostojanja košarkaškog, odbojkaškog, rukometnog ili stonoteniskog kluba, za što postoje osnovni preduvjeti. Jedan od osnovnih razloga za rad ipak malog broja klubova je potpuna nezainteresiranost i neangažiranost prosvjetnog kadra iz oblasti fizičke kulture u radu sportskih udruženja i klubova. Trenutno je u toku osnivanje i registriranje Sportskog saveza općine Fojnica.

Fojnica ima dosta solidnu sportsku infrastrukturu: gradski stadion sa dva travnata terena, sportska dvorana, dvije manje sportske dvorane u okviru osnovnih škola, trim kabinet – teretana i teniski tereni u hotelu „Reumal“, dobri tereni za zimske sportove u Ski centru „Vran kamen“, kao i nedavno asfaltirana igrališta za male sportove u mjesnim zajednicama Dusina, Gojevići, Ostružnica i Prokos. Najveći nedostatak je nepostojanje otvorenih terena za košarku i odbojku, kao i nepostojanje otvorenog centra za male sportove u samom gradu.

Problemi mladih

Sagledavajući trenutno stanje, najveći problemi mladih Fojnice u oblasti sporta su slijedeći:

1. Nedovoljno izražena svijest mladih i potreba za aktivnijim bavljenjem sportom, kao i nepostojanje većeg broja klubova u različitim sportovima. Jedan od razloga za ovakvo stanje je i nedovoljno angažiranje prosvjetnog kadra iz oblasti fizičke kulture u sportskom životu općine.
2. Nedovoljna angažiranost Omladinskog centra „Stella“ u organiziranju raznih sportskih manifestacija, kao i u ukupnom sportskom životu općine.
3. Nepostojanje otvorenih terena za male sportove i masovnije bavljenje sportom mladih u slobodno vrijeme. Nedostaju i mnoge sportske manifestacije masovnog i rekreativnog sadržaja.

Plan djelovanja

PROBLEM	ŽELJENI REZULTAT	AKTIVNOSTI	VRIJEME PROVO – ĐENJA	ODGOVORNE OSOBE – INSTI- TUCIJE	TROŠKOVI
Nedovoljno angažiranje mladih i prosv- jetnog kadra u sportu	50 % više članova sportskih klubova u odnosu na sadašnji broj 3 – 4 prosvjetna radnika iz oblasti fizičke kulture uključeni u rad klubova	Organizirati tematske konfer- encije: „Mladi u sportu“ Dodatno informirati mlade o mogućnostima koje im se pružaju u oblasti sporta	2009. 2010. 2011.	Sportski savez općine Fojnica, OC „Stella“, škole, vijeća učenika u školama, sred- stva informiranja	2009. – 500 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM
Nedovoljna angažiranost OC „Stella“ u sportu	4 – 5 turnira godišnje u raznim sportovima	U okviru menadžmenta OC „Stella“ imenovati radnu grupu za sport i rekreaciju Organizirati redovno sportske manifestacije u određenim sportovima	2009. 2010. 2011.	Omladinski centar „Stella“, Sportski savez općine Fojnica, Služba za društvene djelatnosti, škole, sportski klubovi	2009. – 2.000 KM 2010. – 2.000 KM 2011. – 2.000 KM
Nepostojanje otvorenih terena za male sportove u gradu	Izgrađen sportski centar za male sportove u gradu	U saradnji sa donatorima, izgraditi sportski centar u gradu Omogućiti masovnije bav- ljenje sportom u slobodno vrijeme mladih	2009. 2010. 2011.	Općina Fojnica (iz sredstava za kapitalne izdatke)	Prema urađenom projektu

5.5. AKTIVNO UČEŠĆE MLADIH U DRUŠTVU

Analiza stanja

Aktivno sudjelovanje mladih značajno je iz više razloga: ono doprinosi razvoju demokratskog društva, uči i čini mlade odgovornim građanima, te podiže svijest o dobrovoljnom angažmanu u zajednici. Uključivanjem mladih u društvene procese osigurava se poboljšanje općeg stanja u budućnosti, a zadovoljavanje potreba mladih usklađeno je s njihovim željama.

Na području općine Fojnica mladi su veoma malo zastupljeni u organima i institucijama vlasti. Od 17 vijećnika Općinskog vijeća Fojnica samo su 3 vijećnika mlađa od 30 godina, dok na rukovodećim mjestima u javnim preduzećima i ustanovama nema nijedne osobe mlađe od 30 godina. Prema provedenom istraživanju, veoma mali broj mladih ljudi učestvuje i u radu političkih partija i stranaka, a na čelu političkih partija i stranaka u Fojnici nema mladih ljudi. Kroz istraživanje, mladi Fojnice su istakli da je veoma mali uticaj mladih ljudi na zbivanja u politici i u vlasti.

I u oblasti nevladinog sektora mladi su prilično neaktivni. U Fojnici djeluje samo jedna omladinska NVO – Omladinski centar „Stella“. Pored toga, djeluju i dva ekološka udruženja, koja su, nažalost, već odavno prisutna samo na papiru i u kojima su pojedinci prigrabili svu aktivnost. Nema organizacija iz oblasti ljudskih prava, a ni drugog omladinskog organiziranja.

Problemi mladih

U oblasti aktivnog učešća mladih u društvenom i političkom životu Fojnice, problemi su slijedeći:

1. Mladi nisu dovoljno zastupljeni u vlasti. Oni nemaju mogućnosti dati svoje mišljenje o određenim problemima u društvu, ne sudjeluju u procesima odlučivanja, pa ni u onima koji ih se izravno tiču.
2. Mladi nisu dovoljno uključeni u građanske inicijative i udruženja. Iako mladi smatraju da udruženi mogu ustanoviti (i riješiti) svoje probleme, te zadovoljiti potrebe, oni nisu uključeni u aktivnosti i inicijative koje organiziraju i provode udruženja i neformalne grupe.
3. Mladi nisu dovoljno informirani o situaciji u općini, mogućnostima uključivanja i inicijativama koje pokreće Općina i nevladin sektor. Komunikacija između mladih i vlasti je nedovoljna, što utiče na pasivnost mladih.

Plan djelovanja

PROBLEM	ŽELJENI REZULTAT	AKTIVNOSTI	VRIJEME PROVO – ĐENJA	ODGOVORNE OSOBE – INSTI – TUCIJE	TROŠKOVI
Mladi nisu dovoljno zastupljeni u vlasti	Mladi se za 20 % više nego dosad odazivaju pozivima vlasti da sudjeluju i daju svoje stavove na javnim raspravama, debatama i okruglim stolovima, pogotovo o tematici koja ih se izravno tiče Podignuta je svijest o značaju zastupljenosti mladih u organima vlasti	Organizirati seminar na temu: „Mladi i lokalna vlast“ Teme iz života i djelovanja mladih što češće stavljati na dnevni red sjednica organa vlasti Pozivati mlade na javne rasprave, debate, okrugle stolove, pogotovo kada se govori o problemima mladih	2009. 2010. 2011.	Općinsko vijeće, Komisija za mlade OV, OC „Stella“, Služba za društvene djelatnosti, podmladci političkih partija	2009. – 500 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM
Mladi nisu dovoljno uključeni u građanske inicijative i udruženja	50 % mladih upoznato je s mogućnostima uključivanja u sve oblike društvenog organiziranja Mladi se za 20 % više nego dosad aktivno uključili u volonterske akcije u lokalnim udruženjima	Održati sajam udruženja, neformalnih grupa, građanskih inicijativa i sl. Jednom godišnje organizirati akciju, prema interesu i željama mladih	2009. 2010. 2011.	Omladinski centar „Stella“, Komisija za mlade OV, škole, Služba za društvene djelatnosti	2009. – 1.000 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM
Mladi nisu dovoljno informirani o situaciji u općini, mogućnostima uključivanja i inicijativama koje pokreće Općina i nevladin sektor	Protok informacija između mladih, udruženja i vlasti je učinkovit i mladi imaju kristi od njega Mladima je omogućeno da na jednom mjestu dobiju sve potrebne informacije o radu općine	Oformiti kutak u Omladinskom centru „Stella“ gdje će mladi naći sve potrebne informacije koje ih zanimaju o omladinskom radu, radu općine, seminarima, razmjenama, konkursima, projektima i sl.	2009. 2010. 2011.	Omladinski centar „Stella“, Komisija za mlade OV, Služba za društvene djelatnosti, sredstva informiranja	2009. – 500 KM 2010. – 500 KM 2011. – 500 KM

5.6. INFORMIRANJE MLADIH

Analiza stanja

Informiranje ima značajnu ulogu u razvoju savremenog društva i ono je veoma bitan segment u svakoj društvenoj zajednici, od čijeg funkcioniranja znatno ovisi stanje članova te zajednice u političkom, ekonomskom, socijalnom i drugom pogledu, važnom za raspoloženje građana.

Općina Fojnica nema ni jedno informativno glasilo, što je veliki nedostatak u oblasti cjelokupnog informiranja javnosti. Jedini način komuniciranja vlasti i građana je službena web stranica Općine, koja pruža određene informacije građanima. Zbog ovakvog stanja, mladi u Fojnici su prikraćeni za sve važnije informacije o društvenim i ostalim zbivanjima, pa samim time su i prilično pasivni u njihovoj realizaciji.

Problemi mladih

Problemi i potrebe mladih, dobiveni istraživanjem, a koji se mogu obuhvatiti ovom oblašću, su sljedeći:

1. Nepostojanje bilo kakvog javnog medija na području općine Fojnica, što rezultira nedovoljnom informiranošću mladih o mogućnostima koje općina Fojnica nudi za zadovoljavanje njihovih potreba. Kao direktna posljedica toga je i nedovoljna uključenost mladih u sve sfere života i rada.
2. Slaba informatička pismenost i nedovoljno korištenje mogućnosti koje pruža internet.
3. Mladi ne posjećuju u znatnijem broju kulturne i sportske manifestacije u gradu.

Plan djelovanja

PROBLEM	ŽELJENI REZULTAT	AKTIVNOSTI	VRIJEME PROVOĐENJA	ODGOVORNE OSOBE – INSTITUCIJE	TROŠKOVI
Nepostojanje nijednog javnog medija na području općine i neinformiranost mladih	Fojničke novine redovno izlaze Otvoren info punkt za mlade u okviru OC „Stella“	Do stvaranja mogućnosti za redovno izlaženje novina, štampati redovno biltene sa svim informacijama Stvoriti uvjete za rad info punkta za mlade u okviru OC „Stella“	2009. 2010. 2011.	Služba za društvene djelatnosti, Komisija za mlade, OC „Stella“	2009. – 1.000 KM 2010. – 1.000 KM 2011. – 1.000 KM

Slaba informatička pismenost i nedovoljno korištenje interneta	10 % više mladih stalno koristi internet za svoje lično informiranje	Propagirati među mladima za češće korištenje interneta, kao značajnog izvora informacija	2009. 2010. 2011.	OC „Stella“, Komisija za mlade OV, vijeća učenika u školama	2009. – 2010. – 2011. –
Mladi ne posjećuju dovoljno kulturne i sportske manifestacije	25 % posjetilaca na kulturnim i sportskim manifestacijama su mladi	Objavljivati ponude kulturnih i sportskih zbivanja u sredstvima informiranja	2009. 2010. 2011.	OC „Stella“, škole, javni mediji, organizatori kulturnih i sportskih manifestacija	2009. – 2010. – 2011. –

6. SAŽETAK

Općina Fojnica je svjesna da ne može preko noći promijeniti stanje u kom se nalazi, jer ne posjeduje zadovoljavajuće finansijske i ljudske resurse. Stoga je Općina pristupila sistemskom i planskom rješavanju problema i zadovoljavanju potreba mladih, a najbolji način za takav pristup je izrada strategije omladinske politike.

Mladi, kao i drugi subjekti, svestrano su bili uključeni kako u istraživanje tako i u izradu ovog dokumenta; oni trebaju uzeti budućnost u svoje ruke, a Općina Fojnica će im pomoći u tome.

6.1. Pregled troškova po oblastima i godinama

OBLAST	2009.	2010.	2011.	SVEGA
Zapošljavanje	16.100	16.100	16.100	48.300
Obrazovanje	4.000	4.000	4.000	12.000
Socijalna i zdravstvena zaštita	4.000	2.000	2.000	8.000
Slobodno vrijeme: kultura i sport	6.500	5.000	5.000	16.500
Aktivno učešće u društvu	2.000	2.000	2.000	6.000
Informiranje	1.000	1.000	1.000	3.000
U K U P N O:	33.600	30.100	30.100	93.800

6.2. Mogući izvori finansiranja:

Sredstva za realizaciju Omladinske politike općine Fojnica sa Planom aktivnosti za period 2009. – 2011. godina, u iznosu od 93.800 KM, trebalo bi obezbijediti najvećim dijelom iz sredstava budžeta, sa slijedećih stavki: lična primanja (topli obrok za pripravnike), sredstva za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, sredstva za sport i kulturu, sredstva za sufinansiranje obrazovanja, sredstva za rad Općinskog vijeća i političkih partija i stranaka, sredstva za informiranje i sredstva planirana za rad NVO.

7. PROVOĐENJE (EVALUACIJA) OMLADINSKE POLITIKE

Omladinska politika općine Fojnica sa Planom aktivnosti za period 2009. – 2011. godina, napisana je s ciljem da nađe svoju primjenu u društvenom životu mladih i predstavlja prvi dokument koji planski i strateški prilazi rješavanju problema i zadovoljavanja potreba mladih općine Fojnica.

Provođenjem Omladinske politike, i u njoj predviđenih planova djelovanja, omogućuje se podizanje nivoa života mladih na jedan viši nivo, koji će dovesti do poboljšanja položaja djece i mladih Fojnice, povećanje njihove uloge u društvu kroz njihovu jasnu ulogu u procesu odlučivanja, povećanje procenta zaposlenih i informiranih mladih koji će slobodno vrijeme planski i kreativno koristiti.

Nakon usvajanja Omladinske politike na Općinskom vijeću Fojnica, ovaj dokument dobija zakonsku snagu i postaje obavezujući za sve organe vlasti, javna i privredna preduzeća, institucije i ustanove, nevladin sektor i sve ostale strukture života i rada na području općine Fojnica.

Kako bismo u naredne tri godine mogli pratiti i evaluirati učinak aktivnosti koje se provode, neizostavno je da se Komisija za mlade OV, radna grupa i radna tijela sastaju periodično i po potrebi kako bi sagledali provođenje u odnosu na planirane ciljeve, rezultate, aktivnosti, ali i troškove. Stalna konsultacija uključenih subjekata u izradu, a kasnije i u realizaciju aktivnosti, doprinijeti će aktuelizaciji strategije u skladu s trenutnim potrebama i redefiniranju problema i potreba

mladih. Stoga, Omladinska politika ne predstavlja konačni dokumenat, već proces koji traje i koji je podložan izmjenama i dopunama.

Radi lakšeg provođenja usvojenog Plana aktivnosti, Komisija za mlade OV će raditi Operativni plan djelovanja za svaku godinu, koji će dostaviti svim subjektima uključenim u Omladinsku politiku općine Fojnica.

8. PRAĆENJE (MONITORING) OMLADINSKE POLITIKE

Sistemi praćenja (monitoring) omogućavaju svim uključenim stranama da se informiraju o napretku provođenja Omladinske politike, te da u političkom procesu koriste svoj uticaj kako bi Općina budžetska sredstva što bolje utrošila i jednako tako prezentirala javnosti.

U monitoring trebaju biti uključeni svi subjekti iz omladinskog sektora – ne samo osobe koje su sudjelovale u izradi Omladinske politike, već i implementatori, ciljne grupe (korisnici, tj. mladi), te druge organizacije, institucije i ustanove koja imaju doticaja s mladima. Monitoring je od odlučujuće bitnosti i za to da dinamika sudjelovanja partnera u provođenju Omladinske politike, koja je nastala u samoj njejoj izradi, ostane i u fazama implementacije.

Monitoring služi, dakle, da ustanovi u kojoj mjeri i koliko uspješno Omladinska politika doprinosi poboljšanju položaja mladih. Na dva ključna pitanja može se odgovoriti monitoringom:

1. Obećavaju li Omladinska politika i realnost njezina provođenja da će se problemi mladih smanjiti?
2. Je li Omladinska politika (još) validna i provodi li se adekvatno?

Ovi podaci potrebni su kako građanskom društvu, tako i Općini kako bi mogli stajati iza svoje uloge u partnerstvu.

Tehnike koje će se koristiti za monitoring su:

1. Anketiranje građana, posebno mladih.
2. Prikupljanje statističkih podataka od svih subjekata koji se bave pitanjima mladih.
3. Intervjuiranje ciljne grupe.
4. Održavanje okruglih stolova na temu: „Rezultati Omladinske politike“.

Očekuje se da će, zajedničkim zalaganjem svih uključenih i zainteresiranih strana, Omladinska politika opravdati svoje postojanje i biti primjer kako jedino institucionalno i strateško planiranje rješavanja problema i zadovoljavanje potreba mladih, ustanovljenih istraživanjem, može unaprijediti današnji loš položaj mladih u društvu.

Na osnovu člana 27. tačka 4. Statuta Općine Fojnica (prečišćeni tekst), broj: 01-02-466/06 od 16.06.2006. godine, člana 41. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Fojnica (prečišćeni tekst), broj: 01-02-467/06 od 16.06.2006. godine Općinsko vijeće Fojnica na sjednici održanoj dana 02.07.2008. godine donosi:

ODLUKU
o usvajanju Omladinske politike općine Fojnica
sa planom aktivnosti za period 2009.-2011. godinu

Član 1.

Usvaja se Omladinska politika općine Fojnica.

Član 2.

Plan aktivnosti odnosi se na period 2009. – 2011. godinu.

Član 3.

Sastavni dio ove Odluke je dostavljena Omladinska politika općine Fojnica sa planom aktivnosti za period 2009. – 2011. godinu.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana donošenja, a naknadno će biti objavljena na oglasnoj ploči općine Fojnica i u „Službenim novinama općina Fojnica.»

Broj: 01-05-656-2/08
Fojnica, 02.07.2008. godine

PREDSEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA FOJNICA

N. Protuder
Protuder Vinko, graf. ing.